

TERVETULOA VUOROHOITON!

Tiedote Kalevalan päiväkodissa vuorohoidossa
aloittavien lasten perheille

Henriikka Heinonen e29nsos ja
Mira Martikainen e33nsos
Opinnäytetyö, kevät 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

*Ulkovaatteet naulakkoon,
sisätossut jalkaan
ja turvalelu kainaloon -
päivä hoidossa voi alkaa!*

Kirkkopelto & Wäre 2010.

TIIVISTELMÄ

Heinonen Henriikka & Martikainen Mira. Tervetuloa vuorohoitoon! Tiedote Kalevalan päiväkodissa vuorohoidossa aloittavien lasten perheille. Pieksämäki, kevät 2014, 80 s, 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma Sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan kelpoisuus.

Opinnäytetyön produktiona kehitettiin tiedote Pieksämäen kaupungin Kalevalan päiväkodin vuorohoidossa aloittavien lasten perheille.

Tiedotteen tarkoituksena on tuoda tietoa Kalevalan päiväkodista perheille, jotka valitsevat lapselleen päivähoitopaikkaa. Tiedote on tehty tukemaan päivähoiton aloitusprosessia perheille ja päiväkodin henkilöstölle.

Kalevalan päiväkodista yhteyshenkilöinä toimi kolme lastentarhanopettajaa. Tiedotetta varten tehtiin alkukartoitus eli kysely sekä lasten vanhemmille että päiväkodin henkilöstölle. Tiedote koottiin jo olemassa olevista materiaaleista ja kyselyistä saatujen tietojen perusteella.

Tiedotteesta tehtiin selkeä, lyhyt ja ytimekäs. Tiedotteen ulkoasu on selkeä ja helposti päivitettävissä. Tiedotteesta tehtiin myös pdf-tiedosto Pieksämäen kaupungin www-sivuille.

Asiasanat: varhaiskasvatus, vuorohoito, päivähoiton aloittaminen, perheen tukeminen

ABSTRACT

Heinonen Henriikka & Martikainen Mira. Welcome to the round-the-clock daycare! An information sheet for the families whose children are starting round-the-clock daycare in Kalevala daycare. Pieksämäki, spring 2014, 80 pages, 5 attachments.

Diaconia University of Applied Sciences, Social Services Degree Programme, Bachelor of Social Services + early childhood teacher qualification.

In this thesis an information sheet was developed for families, whose children are starting a round-the-clock daycare in Kalevala day care center in Pieksämäki.

The purpose of the information sheet is to bring information about Kalevala day care center to parents, who are selecting a day care center for their children. The information sheet is made for families and daycare staff to support the starting process of the daycare.

There were three kindergarden teachers as contact persons during the thesis work. For the information sheet there were made a questionnaires to parents and daycare stuff. The information sheet was collected from previous materials and information, which were got from questionnaires.

The information sheet is explicit and brief. The layout of the information sheet is explicit and it can be easily updated. There was also made a pdf-file about the information sheet to the webpage of the Pieksämäki city.

Keywords: early childhood education, round-the-clock daycare, starting daycare, supporting family

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 VUOROHOIDON PERHEILLE SUUNNATTUNA VARHAISKASVATUSPALVELUNA.....	9
2.1 Mitä varhaiskasvatus on?	9
2.1.1 Varhaiskasvatussuunnitelma toiminnan tukena.....	10
2.1.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait.....	12
2.2 Mitä vuorohoidon on?	13
3 VUOROHOIDON ALOITTAMINEN	16
3.1 Päivähoitotarpeen kartoitus	16
3.2 Lapsen ja perheen tukeminen vuorohoidon alkaessa	17
3.3 Kasvatuskumppanuuden merkitys vuorohoidon alkaessa	20
3.3.1 Vuoropäivähoitoon tutustuminen ja aloituskeskustelut.....	22
3.3.2 Päivittäinen vuorovaikutus ja laajemmat keskustelut vanhempien kanssa.....	24
4 TYÖELÄMÄN YHTEISTYÖTAHO JA OPINNÄYTETYÖMME TAVOITTEET .	26
4.1 Työelämän yhteistyötaho Kalevalan päiväkoti	26
4.2 Opinnäytetyön tausta	26
4.3 Opinnäytetyön tavoitteet	28
5 TIEDOTTEEN SUUNNITTELU	29
5.1 Alkukartoitus vanhemmille	29
5.1.1 Kysely Kalevalan päiväkodin lasten vanhemmille.....	30
5.1.2 Tiedon kerääminen vanhemmilta.....	32
5.1.3 Vanhemmille suunnatun kyselyn tulokset	33
5.2 Alkukartoitus henkilöstölle	37
5.2.1 Kysely Kalevalan päiväkodin henkilöstölle	37
5.2.2 Henkilöstölle suunnatun kyselyn tulokset	39
6 TIEDOTTEEN TOTEUTUS	46
6.1 Tiedotteen luonnostelu	46
6.2 Päiväkodin ja vuorohoidon linjausten esittely.....	47
6.3 Päiväkodin käytännöt	47
6.4 Yhteistyö ja yhteystiedot	48
6.5 Tiedotteen kuvitus	50

7 TIEDOTTEEN ARVIOINTI	51
8 POHDINTA	53
8.1 Eettisyys	53
8.2 Jatkotutkimusaiheita ja kehittämisideoita.....	54
8.3 Opinnäytetyöprosessi ammatillisen kasvumme tukena.....	57
LÄHTEET.....	60
LIITE 1:Saatekirje vanhemmille.....	64
LIITE 2:Kysely vuorohoidon aloittamisesta Kalevalan päiväkodin lasten vanhemmille	65
LIITE 3:Saatekirje päiväkodin henkilöstölle	68
LIITE 4:Kysely vuorohoidon aloittamisesta Kalevalan päiväkodin henkilökunnalle	69
LIITE 5:Tiedote Kalevalan päiväkodissa aloittavien lasten perheille	72

1 JOHDANTO

Nykypäivän perheissä vallitsevat tilanteet vaativat Keskinen (2006, 223) mukaan erilaisia päivähoiton muotoja, päiväkotihoidosta perhepäivähoitoon sekä avoimen päivähoiton toiminnasta vuorohoitoon. Työelämä muuttuu koko ajan, ja yhä useampi yritys tarjoaa palveluitaan ympäri vuorokauden. Työelämän asettamat ehdot eli työajat asettavat perheille haasteita lastenhoidon järjestämiseen. (Rönkä, Malinen & Lämsä 2009, 16). Työsuhteiden epävakaisuus on myös lisääntynyt ja projektiluonteiset työtehtävät yleistyvät (Keskinen 2006, 223). Työelämän vaativuus vaikuttaa lapsiperheisiin, mikä näkyy perheiden elämänrytmin nopeutumisenä. Tämän vuoksi lapset viettävät nykyään paljon aikaa päivähoitossa. (Koivula 2004, 73.)

Epätavallinen työaika, aikaiset aamu-, ilta-, yö- ja viikonloppuvuorot, koskettavat monia suomalaisia perheitä (Jyväskylän ammattikorkeakoulu i.a., 4). Pieksämäen kaupungin suurimpia työllistäjiä ovat erilaiset hoito-, teollisuuden- ja kaupanalat, joissa työkennellä jopa ympäri vuorokauden. Laki velvoittaa kuntia järjestämään päivähoitoa lapsiperheille sinä vuorokauden aikana, kun tarve vaatii. Kunnat vastaavat tarpeeseen järjestämällä vuorohoitoa tavanomaisen päivähoiton lisäksi. Syyskuussa 2013 Pieksämäen kaupungin järjestämässä päivähoitossa oli yhteensä 476 lasta. Näistä 94 lasta tarvitsi vuorohoitoa. (Päivähoiton ohjaaja, henkilökohtainen tiedonanto 8.9.2013.) Kalevalan päiväkotitarjoaja Pieksämäen kantakaupungissa vuoropäivähoitoa kolmessa eri toimipisteessä viidessä eri ryhmässä.

Päivähoiton tullessa perheessä ajankohtaiseksi, alkaa usein eri päivähoitomahdollisuuksien kartoitus. Näkemyksemme mukaan Internetillä on nykyään suuri merkitys tiedonhaussa. Pieksämäen kaupungin www-sivuilla on esitelty ja eritelty päivähoitopalvelut toimipisteineen, mutta tietoa on melko suppeasti. Aloittaessaan vuoropäivähoiton Kalevalan päiväkodissa perhe saa monia erilaisia materiaaleja vuoroituksesta ja sen aloittamisesta.

Opinnäytetyössämme pureudumme näihin edellä esitettyihin kehittämishaasteisiin. Kehittämistarpeet nousivat työelämästä. Kalevalan päiväkodin henkilöstöltä tuli toive www-sivujen päivityksestä ja vanhemmille vuoropäivähoiton alkaessa jaettavan mate-

riaalin kehittamisestä. Aihe nousi esille Kalevalan päiväkodin työyhteisössä yhdessä pohtien ja päiväkodin tarpeista lähtien keväällä 2013.

Työssämme avaamme keskeisiä asioita, jotka ovat sidoksissa vuoropäivähoidon aloitukseen. Kerromme varhaiskasvatuksesta, varhaiskasvatussuunnitelmien merkityksestä laadukasta varhaiskasvatusta toteutettaessa sekä laista, joka ohjaa varhaiskasvatusta. Kuvailemme, mitä vuorohoito on. Lisäksi kerromme, mitä päiväkodin henkilöstön sekä perheen tulee ottaa huomioon vuorohoidon alkaessa. Tuomme ilmi myös, kuinka päiväkodin henkilöstö voi tukea perhettä vuorohoidon alkaessa kasvatuskumppanuuden näkökulmasta.

Teoriaosuuden jälkeen esittelemme opinnäytetyömme tavoitteet sekä työelämäyhteistyötahon. Kuvailemme opinnäytetyömme produktiona syntyvän tiedotteen työstämisprosessia, sen suunnittelua ja siihen liittyvää alkukartoitusta, jonka toteutimme sekä vanhemmille että päiväkodin henkilöstölle. Kerromme tekijöistä, jotka vaikuttivat tiedotteen ulkoasuun ja sisältöön, sekä tiedotteen arvioimisesta. Viimeisessä luvussa pohdimme tekemiämme eettisiä ratkaisuja, ammatillista kasvuamme sekä opinnäytetyön herättämiä ajatuksia.

2 VUOROHOIDO PERHEILLE SUUNNATTUNA VARHAISKASVATUSPALVELUNA

Tässä luvussa avaamme yleisesti varhaiskasvatusta ja sen toteuttamiseksi laadittavia suunnitelmia. Päivähoidon toteuttamisen kannalta tärkeä tekijä edellä mainittujen lisäksi on päivähoitoa ohjaava laki lasten päivähoidosta. Tässä luvussa syvennymme vuorohoittoon, joka on yksi varhaiskasvatuksen osa-alue. Vuorohoittoa ohjaavat linjaukset, joihin viittaamme tekstissämme. Kehittäessämme vuoropäivähoidon aloitusta meidän on tunnettava ja otettava huomioon nämä edellä mainitut asiat.

2.1 Mitä varhaiskasvatus on?

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskuksen, Stakesin, julkaisema varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005, 11) määrittelevät varhaiskasvatuksen seuraavasti:

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista.

Suomessa varhaiskasvatuksen on luonnehdittu olevan hoidon, kasvatuksen ja opetuksen onnistunut yhdistelmä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 33), jolloin se pitää sisällään varhaiskasvatussuunnitelmassa esitetyn määritelmän mukaiset tavoitteet. Käytämme työssämme sosiaali- ja terveysministeriön määritelmää ja tarkastelemme siinä esitettyä elämänpiiriä päiväkodin muodossa. Työssämme käsittelemme varhaiskasvatusta toimintana, joka tapahtuu päivähoidossa, eli Pieksämäen kaupungin Kalevalan vuoropäiväkodissa. Rajaamme työstämme pois muut varhaiskasvatusta toteuttavat tahot, muun muassa perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon sekä alueen muut päiväkodit.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisema varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toimii ohjenuorana kaikelle yhteiskunnan järjestämälle varhaiskasvatustoiminnalle. Kunnat arvioivat toteuttamaansa varhaiskasvatusta näiden perusteiden pohjalta ja pyrkivät näin kehittämään omaa toimintaansa. (Stakes 2005, 8). Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2005–2006 teettämän selvityksen mukaan yli 90 prosenttia kunnista valmisteli jo

omaa kuntakohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaansa. Selvityksen mukaan kunnat ovat ottaneet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet hyvin vastaan ja alkaneet toimia sen pohjalta, vaikka varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat vain suositus kunnille. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 22.) Tehdessään omaa työtään näkyväksi suunnitelmien muodossa päivähoiton ja sen henkilöstön on helpompi arvioida omaa työtään ja sen tavoitteellisuutta.

2.1.1 Varhaiskasvatussuunnitelma toiminnan tukena

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jotka ohjaavat valtakunnallisesti toteutettavaa varhaiskasvatusta, valmistui vuonna 2003, ja vuonna 2005 asiakirjaa päivitettiin ensimmäisen kerran. Suunnitelman tavoitteena on edistää yhdenvertaista varhaiskasvatusta luomalla sille yhtenäiset toiminnan periaatteet sekä ohjata varhaiskasvatuksen sisällöllistä ja laadullista kehittämistä. Suunnitelman tavoitteena on myös lisätä varhaiskasvatuksen piirissä työskentelevien ammattilaisten ammatillista tietoisuutta, vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuspalveluissa sekä moniammatillista yhteistyötä niiden tahojen välillä, jotka työskentelevät lapsen ja perheen kanssa ennen lapsen oppivelvollisuusiikää. (Stakes 2005, 7.) Suomessa vakituisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia, ja oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jonka aikana lapsi täyttää seitsemän vuotta (Perusopetuslaki 1998).

Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan muun muassa päivähoiton toimintaa ohjaavat arvot, linjaukset sekä tavoitteet. Kaupungit ja kunnat luovat oman varhaiskasvatussuunnitelmansa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta. Kaupunkien omaleimaisissa suunnitelmissa pohjaa luovat lisäksi yksikkö- ja lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmasta käy ilmi, millaisia suunnitelmia tehdään alueellisesti ja yksikkökohtaisesti. Suunnitelma on päiväkodin henkilöstön työväline, ja se ohjaa heidän toteuttamaansa varhaiskasvatusta. Suunnitelman ollessa koko henkilöstön työvälineenä henkilöstö myös sitoutuu suunnitelman laadintaan, tavoitteiden toteuttamiseen sekä varhaiskasvatuksen laadun seurantaan. (Stakes 2005, 43.) Päiväkodit johtavat yksikkökohtaisen suunnitelmansa lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien sekä ryhmäkohtaisen suunnitelman pohjalta. Yksikön suunnitelma on kaupungin suunnitelmaa yksityiskohtaisempi, sillä siinä kuva-

taan tarkemmin yksikön toimintaympäristön erityispiirteitä sekä toiminnan painoalueita. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 7.)

Jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Erityisesti vuorohoidossa tämä on tärkeää lapsen tasapainoisen kasvun ja turvallisen kasvuympäristön takaamiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelmalomake toimii keskustelun työvälineenä. Lomake sisältää muun muassa tiedot lapsen kiinnostuksen kohteista sekä tietoja lapsen taidoista, osaamisesta ja vahvuuksista. Lomakkeeseen kirjataan myös tiedot yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarpeesta, yhteisesti sovitut kasvatuksen tavoitteet sekä vanhempien kanssa sovitut yhteistyön muodot. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 8.)

Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma toimii pohjana lapsen varhaiskasvatukselle ja kasvatuskumppanuudelle. Yhteistyössä laaditun varhaiskasvatussuunnitelman pohjana on aina hyvinvoiva lapsi. Suunnitelmassa korostetaan vanhempien asiantuntijuutta heidän omasta lapsestaan. Kaikkien lapsen kanssa työskentelevien tahojen olisi hyvä olla tietoinen lapsen yksilöllisistä kasvatuksen tavoitteista. Etenkin vuorohoidossa henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi on tärkeää, että perheen kanssa sovitut asiat ovat kaikkien henkilöstön jäsenten nähtävillä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa voivat olla laatimassa myös muut lasta hoitavat tai kuntouttavat tahot, esimerkiksi puheterapeutti tai perhetyöntekijä. Suunnitelmaa säilytetään hoitopaikassa ja vanhempien luvalla se siirretään uuteen hoitopaikkaan esimerkiksi esikoulun alkaessa. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 8.)

Henkilöstö kokoaa lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma luodaan lapsilähtöisesti, ja se ohjaa ryhmässä toteutettavaa varhaiskasvatusta. Ryhmäkohtainen varhaiskasvatussuunnitelma on ikään kuin järjestettävän toiminnan suunnitelma, jossa on otettu yksityiskohtaisesti huomioon lasten tarpeet, vanhempien toiveet sekä yhteiset sopimukset arjen käytänteistä ja toimintatavoista. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 7.)

2.1.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait

Suomalaisen perhepoliittisen tukijärjestelmän kehittyessä, lapsilisäjärjestelmän sekä äitiysavustuksen jälkeen, kehitettiin pienten lasten hoitojärjestelmää. Naisten työllistymisen lisääntyä 1970-luvulla valmistui myös uusi laki, laki lasten päivähoidosta, vuonna 1973. Lakia suunniteltaessa lähtökohtina olivat lapsikeskeisyys sekä lapsen oikeudet (Ihalainen & Kettunen 2011, 72). Lakia uudistettiin vuonna 1990 niin, että kaikilla alle oppivelvollisuusikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus kunnalliseen päivähoitoon. (Vilén, Vihunen, Vartiainen, Sivén, Neuvonen & Kurvinen 2007, 75; Laki lasten päivähoidosta 1973.) Vuonna 2009 varhaiskasvatustalainsäädännön kehittämisjaosto on jättänyt esityksensä päivähoiton muutoksista (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2009), ja päivähoitolain uudistus on edelleen kesken.

Tämän hetkisen lasten päivähoitolain mukaan päivähoito tapahtuu päiväkodissa, perhepäivähoitossa, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päivähoitoa voivat saada lapset, jotka eivät ole vielä oppivelvollisuusiässä. Erityisolosuhteiden vaatiessa, mikäli hoitoa ei ole muutoin kyetty järjestämään, päivähoitoa voivat saada myös oppivelvollisuusiän ylittäneet lapset. (Laki lasten päivähoidosta 1973.)

Lain mukaan päivähoiton tavoitteena on tukea lapsen kodissa tapahtuvaa kasvatusta ja edistää lapsen tasapainoista kehitystä yhteistyössä kodin kanssa. Päivähoiton tulee tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä tukevaa monipuolista toimintaa sekä suotuisa kasvuympäristö. Lapsen ikä huomioiden päivähoiton tulee yleisen kulttuuriperinteen mukaan edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä ja tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollista kasvatusta annettaessa tulee ottaa huomioon lapsen ja perheen uskonnollinen vakaumus ja kunnioittaa sitä. Päivähoitoa on pyrittävä järjestämään niin, että se tarjoaa lapsen hoidolle soveltuvan paikan ja jatkuvaa hoitoa sinä vuorokauden aikana, kun sitä tarvitaan (Laki lasten päivähoidosta 1973). Vuorohoitoon ei ole subjektiivista oikeutta, vaan sitä tarjotaan ainoastaan vanhempien työ- tai opiskeluaikojen niin vaatiessa.

2.2 Mitä vuorohoito on?

Lasten vuoropäivähoitoa tarvitaan silloin, kun lapsen huoltajien opiskelu- tai työajat poikkeavat päivähoidon normaaleista aukioloajoista, jotka ovat noin 7.00–17.00. Vuorohoitoa tarvitaan myös vanhempien työskennellessä viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Vanhempien työaikojen niin vaatiessa kuntien on järjestettävä lapsille ilta-, viikonloppu ja yöhoitoa, mutta vuorohoitoon ei kuitenkaan ole subjektiivista oikeutta. (Ahola 2010; Varhaiskasvatussuunnitelma 2013.) Kuntien on mahdollista ostaa vuorohoitopalveluita muilta kunnilta. Vuorohoito voidaan järjestää myös perhepäivä- tai ryhmäperhepäivähoidossa, jos kunnassa ei ole vuoropäiväkotia. Yksittäisten lasten vuorohoidon tarpeeseen on joissakin kunnissa vastattu myös järjestämällä hoitaja lapselle kotiin. (Ahola 2010.)

Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatuksen johtajan Tarvosen (2008a) mukaan

Vuoropäiväkodin ylläpitäminen vaatii saumatonta yhteistyötä asiakasperheiden kanssa. Henkilöstö- ja muiden toimintaresurssien suunnittelu perustuu lasten vaihteleviin hoidon tarpeisiin ja vaatii palveluntuottajalta erityisjärjestelyjä.

Jotta vuorohoito toimisi ja sen toiminta olisi laadukasta, on Pieksämäen kaupungissa laadittu toimintaperiaatteet eli linjaukset vuorohoidon toteutukseen, ja ne on otettu käyttöön elokuussa 2008. (Tarvonen 2008a.)

Vuorohoidon linjauksista käyvät ilmi vuorohoidon ajat ja hoitopäiväjaksojen enimmäispituus. Lisäksi niistä ilmenee lasten edun mukaan harkitut yöpymiset päiväkodin ja kodin välillä, mikäli vanhempien työajat vaihtelevat illasta varhaiseen aamuun peräkkäisinä päivinä. Vuorohoidon linjaukset käydään yhdessä vanhempien kanssa läpi, ja ne jaetaan joka kotiin hoidon alkaessa. Kalevalan päiväkotit tarjoaa perhekohtaisesti erikseen neuvoteltuna päivähoitoa myös vanhempien sairausloma- tai vapaapäiville. Vapaapäiville hoitoa voi saada perustellusti ajalle 8.00–16.00. Perusteltuja syitä lasten niin sanottuille ylimääräisille hoidon tarpeille voivat olla esimerkiksi perheessä tapahtuneet äkilliset ja yllättävät tapahtumat, vanhemman lääkärikäynti tai muutto. Lähtökohtana vuorohoitoa tarvitsevien perheiden kanssa on kuitenkin se, että vanhemman vapaa on myös lapselle vapaa- ja lepopäivä. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 5; Tarvonen 2008b.) Lapsen on mahdollista olla hoidossa vanhemman yövuoron jälkeisen nukkumapäivän

ajan. Tällöin lapsi on haettava hoidosta kotiin viimeistään kahdeksan tuntia työvuoron päättymisen jälkeen. (Tarvonen 2008b.)

Vuorohoidon vaikutuksia ei tunneta. Kuntaliiton erityisasiantuntijan Haliseva-Lahtisen mukaan vuorohoidon järjestelyistä ja tarpeista ei löydy koko maan kattavaa tätä päivää koskevaa tietoa sen järjestelyistä ja tarpeesta. (Ahola 2010.) Vuonna 2005 tehdyn selvityksen mukaan näyttää siltä, että iltä-, yö- ja viikonloppuhoidon tarve kasvaa lähivuosina. (Färkkilä, Kaihiluoto & Kivistö 2005, 47). Lastentarhanopettajaliiton puheenjohtaja Liimolan mukaan myös työkentillä on havaittu iltahoidon määrän lisääntyminen (Ahola 2010). Suomen Akatemian rahoittaman *Perheet 24/7* -tutkimuksen mukaan vuorohoidon lisääntymiseen ovat syynä monet tekijät, kuten työpaikkojen myöhäiset aukioloajat sekä yö- ja viikonloppuvuorot. Tutkimuksen yksi vaihe on ollut vanhemmille suunnattu web-kysely, josta käy ilmi, että vanhemmat tekevät poikkeavia työvuoroja paremman palkan toivossa ja ylitöiden vuoksi. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu i.a., 4.)

Vuoropäiväkodissa lasten ja henkilökunnan vaihtelevat työ- ja hoitoajat aiheuttavat sen, että niin aikuisilla kuin lapsillakin perheineen on merkittävästi enemmän ja vaihtelevammin kohtaamisia eri ihmisten kanssa kuin tavallisissa päiväkodeissa. (Siippanen 2012, 118). *Perheet 24/7*-tutkimuksessa on verrattu tavanomaisen päivähoiton asiakasperheiden sekä vuorohoitoa tarvitsevien perheiden mielipiteitä hoidon laadusta ja lastensa hyvinvoinnista. Vuorohoidon asiakasperheiden vanhemmat olivat osoittaneet olevansa huolissaan varhaiskasvatuksen laadusta useammin kuin muut perheet. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu i.a., 6.)

Vuoropäiväkodin toiminta perustuu siihen, että vanhempien työajoista riippuen toiset lapset ovat hoidossa toisten ollessa vapaalla. Kaikki lapset eivät siis ole yhtä aikaa hoidossa, ja näin ollen aamut saattavat olla päivästä riippuen ruuhkaisia tai sitten hiljaisempia. (Vuorohoidon muistilista Virkussa 2011.) Vuoropäiväkoti on tunnelmaltaan ja tekemisiltään tavallista päiväkotia kodinomaisempi. Iltaisin ja viikonloppuisin vuorohoidossa voidaan joustaa päiväkodin muutoin tarkoista rutiineista. Lapset saavat katsella televisiosta lastenohjelmia ja toimia muutoinkin vapaammin ja rennommin. Vuorohoidossa lasten vaihtelevat hoitoajat mahdollistavat sen, että on hetkiä, jolloin aikuisia on lasten lukumäärään nähden paljon. Tällöin on aikaa yksilöllisempään hoitoon ja toimintaan. Myös iltaisin, viikonloppuisin ja öisin on yleensä vähemmän lapsia hoidossa.

Silloin, kun lapsia on vähemmän suhteessa aikuisten määrään, on mahdollista toteuttaa ennalta suunnittelemtomia toimintoja ja retkiä. (Siippanen 2012, 118–119.)

Vuorohoidon arjen käytännöt ovat samansuuntaisia kuin tavanomaisessa päiväkodissa. Vuorohoidon arki eroaa näkyvimmin tavanomaisen päiväkodin arjesta siten, että siellä vallitsee jatkuva muutoksen ja liikkeellä olon ilmapiiri. Tämä vaikuttaa vahvasti sosiaaliin suhteisiin, sillä sekä lapset että aikuiset vaihtuvat erilaisten aikataulujen mukaan. Vuorohoidolla on myös suuri merkitys ryhmädynamiikkaan niin lasten ja aikuisten välisten kuin lasten keskinäistenkin suhteiden osalta. Lapselle läheisimmät aikuiset ja mieluisimmat leikkiverit eivät välttämättä ole töissä ja hoidossa lapsen kanssa samaan aikaan. (Siippanen 2012, 118.)

3 VUOROHOIDON ALOITTAMINEN

Tässä luvussa kerromme vuorohoidon aloittamiseen liittyvistä tekijöistä päivähoitotarpeen kartoituksesta aina kasvatuskumppanuuden rakentumiseen saakka. Kuvailimme muutoksia, joita vuorohoidon aloitus perheelle tuo, ja kuinka henkilöstön tulisi tukea perhettä hoidon alkaessa.

3.1 Päivähoitotarpeen kartoitus

Suomessa vanhempainvapaa päättyy lapsen ollessa noin yhdeksän kuukauden ikäinen. Tämän jälkeen perheellä on oikeus kotihoidontukeen, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. (Kela 2013.) Moni kotona lastaan hoitava vanhempi lähtee töihin tai opiskelemaan vanhempainrahakauden päättymisen jälkeen, ja lapsi aloittaa päivähoiton ollessaan noin vuoden ikäinen. Tällöin lapsen ja perheen elämässä tapahtuu suuria muutoksia. (Räihä 2004, 129.) Päivähoidolla on suuri merkitys lapsiperheiden elämässä. Lapsiperheiden eniten käyttämä yhteiskunnan tarjoama palvelu on päivähoito. Palvelumuodoista päivähoito on lapsiperheille kaikista merkittävin, selkein ja tunnetuin. (Koivula 2004, 79.) Yhteiskunnallisen tilanteen muutokset ovat vaikuttaneet radikaalisti perhemuotoihin ja perheiden toimintaan. Tällä on ollut merkittäviä vaikutuksia sekä lasten että aikuisten elämään. Esimerkiksi myös äitien työskentelystä on tullut nykyään enemmän normi kuin poikkeus. (McDowall Clark 2013, 38–39.) Tämä vaikuttaa perheiden päivähoiton tarpeeseen, sillä yhä nuoremmat lapset aloittavat päivähoitossa. Nykyään jopa alle vuoden vanhojen lasten päivähoito on tullut yhä yleisemmäksi ja yleistyy koko ajan. (Crain 1992, 54.)

Päivähoitotarpeen ilmettyä päivähoitopaikan valintaan on mahdollista saada ohjausta päivähoitotoimistosta tai päiväkotien johtajilta. Kekkosen (2012, 153) mukaan varhaiskasvatuksen palveluneuvottelussa voi olla osallisena koko perhe. Neuvottelun tarkoituksena on selvittää yhdessä perheen kanssa varhaiskasvatusratkaisua eli sitä, mikä päivähoitoratkaisuista olisi heidän lapselleen sopivin. Ratkaisun löydyttyä on vuorossa päivähoitopaikan hakeminen. Pieksämäen kaupungissa on mahdollista hakea päivähoitoon jatkuvasti ympäri vuoden. Päivähoitohakemus on jätettävä päivähoitotoimistoon vii-

meistään neljä kuukautta ennen hoidontarpeen alkamista. Kuitenkin äkillisen työllistymisen tai opintojen alkamisen vuoksi on hakemus jätettävä viimeistään kahta viikkoa aikaisemmin. Päivähoitohakemuksen voi täyttää sähköisesti kaupungin www-sivuilla tai paperilomakkeella, joita on saatavilla päiväkodeissa tai päivähoitotoimistossa. (Pieksämäki 2013.)

Vuoropäivähoidon aloitukseen liittyy monenlaisia ajatuksia ja mielikuvia, joihin voi liittyä niin innostusta, luottamusta ja uuden odotusta kuin huolta, levottomuutta ja syyllisyyttäkin. Perheen arki täytyy järjestellä uudelleen vanhempien töihin paluun vuoksi. Perheessä voidaan miettiä hoidon alkamisen kynnyksellä, millaista hoitoa lapsi saa vuorohoidossa ja kuinka lapsi pärjää siellä erossa vanhemmistaan. Myös vuoropäivähoidon henkilöstön on otettava huomioon muun muassa uusien lapsien iät, lapsien sosiaalisuus ja temperamentit, perhetaustat sekä toimiva päiväjärjestys henkilöstön määrään suhteutettuna. Kaikille vuoropäivähoidon aloitukseen osallistuville, lapselle ja koko muulle perheelle sekä päivähoiton henkilöstölle, on siis tiedossa merkityksellisiä muutoksia arkeen. (Munter 2002, 35.) Päivähoidon aloitus vaatii lapselta paljon voimavaroja, sillä hänen täytyy samanaikaisesti työstää eroa vanhemmistaan, tutustua moniin uusiin ihmisiin ja pystyä rakentamaan uusia suhteita heihin sekä löytämään paikkansa lapsiryhmässä (Kaskela & Kekkonen 2011, 43). Kalland (2011, 147) kirjoittaa, että lasten hoitopäivät saattavat venyä pitkiksi, jopa kymmentuntisiksi. Suomelle tyypilliseen tapaan molemmat pienten lasten vanhemmista työskentelevät kokopäiväisesti. Seuraavassa luvussa kerromme kuinka päiväkodin henkilöstön on toimittava tukeakseen perhettä vuorohoidon alkaessa.

3.2 Lapsen ja perheen tukeminen vuorohoidon alkaessa

Lapsen aloittaessa päivähoiton on hänelle taattava turvallinen liittyminen uuteen yhteisöön (Mikkola & Nivalainen 2010, 19). Pienelle lapselle ei useinkaan ole vielä tässä vaiheessa syntynyt kokemuksia muista yhteisöistä kuin omasta perheestä ja kodista. Päivähoidon ja sen aloituksen tulee olla tämän vuoksi järjestetty hyvin. Hoitopäivät eivät saisi olla liian pitkiä, ja päivähoitohenkilöstön on reagoitava lapsen sekä perheen tarpeisiin oikein ja oikealla hetkellä. Aikuisten on ylläpidettävä lapsen turvallisuudentunnetta. Päivähoidon aloitukseen on kiinnitettävä erityisen paljon huomiota, sillä se on

suoraan yhteydessä lapsen tulevaisuudessa viettämään aikaan päivähoitossa. Lapsi saattaa viettää useita vuosia päivähoiton asiakkaana. (Munter 2002, 36–41.)

Vuoropäivähoidon aloituksen tuomat muutokset sisältävät perheelle yhtä paljon varmuutta kuin epävarmuuttakin. Henkilöstö suunnittelee ja valmistautuu hoidon aloitukseen aina yhdessä perheen kanssa. Lapsi on täysin riippuvainen aikuisista päivähoiton alkaessa, ja siksi aikuisten on otettava vastuu mahdollisimman onnistuneesta ja lasta palvelevasta päivähoiton aloituksesta. Hoidon alkaminen aiheuttaa lapselle ja vanhemmille aina eroamisen hetkiä ja totuttelua siihen, että näistä hetkistä tulee päivittäisiä perheen arjessa. (Munter 2002, 35–42.) Vuorohoidon aloitusta saattaa vaikeuttaa työ- ja hoitoaikojen epäsäännöllisyys. Jos päivähoiton aloittamisen jälkeen tulee pian useita vapaapäiviä, saattavat varsinkin pieniltä lapsilta unohtua aikaisemmat hoitopäivät, ja eron hetki voi olla jälleen yhtä vaikea kuin ensimmäisellä kerralla. Vuorohoidossa vaihtelevat hoitoajat jo sinällään voivat aiheuttaa lapselle enemmän vierautta ja ikävän tunteita (Alasuutari 2010, 163). Vaihtelevien hoitoaikojen vuoksi lapsen on vaikeampi turvautua arjen rutiineihin, sillä hoitopäivät voivat olla pitkiä, ja niitä voi olla pitkien vapaiden jälkeen taas useita peräkkäin.

Henkilöstön tuki vanhemman ja lapsen ero- ja jälleennäkemistilanteissa on kiintymyssuhteen turvaamisen kannalta merkittävässä asemassa. Ammatillaisen tehtävä on toimia niin sanottuna tulkkina lapsen ja vanhemman välillä. Henkilöstön tulee esimerkiksi auttaa vanhempaa suhtautumaan oikealla tavalla lapsen reaktioihin vaikeissakin tilanteissa. Ero- ja jälleennäkemistilanteet vaativat aikaa ja rauhaa. On luonnollista, että lapsi voi reagoida erotilanteeseen itkemällä ja takertumalla vanhempaansa. Kuitenkin erotilannetta ei kannata pitkittää, vaan sen lopputuloksen täytyy olla selvä kaikille osapuolille. Henkilöstön tehtävänä on ohjata vanhempia toimimaan oikein näissä tilanteissa. (Kalland 2011, 162–163.)

Kestääkseen erotilanteen on lapselle annettava aikaa ja mahdollisuus läheisyyteen, esimerkiksi sylissä istumiseen. Molemmat, sekä lapsi että vanhempi, voivat tarvita apua ja tukea tunteista puhumiseen. Erotilanne on lapselle vaikea, mutta aivan yhtä vaikea, tai jopa vaikeampi, se saattaa olla vanhemmalle. (Kalland 2011, 163.) Vuoropäivähoidon aloitus on perheille aina yksilöllinen kokemus ja sen vaikutukset ovat erilaisia. Lapsen arkinen elämänpiiri laajentuu huomattavasti päivähoiton alkaessa. Avainasemaan nou-

see se, kuinka uusi ympäristö muodostuu harmoniseksi kokonaisuudeksi osana lapsen elämää. (Munter 2002, 41.) Toisille perheille hoidon aloitus voi sujua paljon kivuttomammin, kun taas toisille se saattaa aiheuttaa pitkäänkin kestävästä huolta ja murhetta.

Myös jälleennäkemisen hetket vaativat henkilöstön huomiota ja valmiutta olla tilanteessa tukena tarpeen vaatiessa. Tunteet, jotka lapsen valtaavat jälleennäkemisen hetkellä, voivat kasvaa niin vahvoiksi, ettei lapsi pysty niitä yksin käsittelemään. Tunteet saattavat ajautua keskenään ristiriitaan, sillä lapsi voi kokea vanhemman kohdatessaan yhtä aikaa niin suunnatonta iloa kuin mahdottoman kovaa kiukkuakin. On myös mahdollista, että ikävä purkautuu passivoitumisena niin, että lapsi ei ole huomaavinaanakaan vanhempaansa. Lapsi tarvitsee vaativan hoitopäivän jälkeen vanhemman todellista läsnäoloa ja jakamatonta huomiota. Vanhemman olisi hyvä panostaa onnistuneeseen kohtaamiseen ja jättää esimerkiksi puhelut myöhempään ajankohtaan. Lapsi tarvitsee jälleennäkemistilanteessakin aikaa, ja vanhempien olisi hyvä kuunnella herkällä korvalla ja tunnustella sitä, milloin lapsi olisi valmis siirtymään tilanteesta eteenpäin. (Kalland 2011, 163–164.) Henkilöstön tehtävänä on ohjata ja tukea vanhempaa vastaamaan lapsen viesteihin oikealla tavalla.

Sitä enemmän aikuista, hänen tukeaan, läsnäoloaan ja apuaan tarvitaan, mitä pienemmästä lapsesta on kyse. Päivähoitopäivästä selvitäkseen pienen lapsen psyyke vaatii aikuisen jatkuvaa läsnäoloa, kokoaikaista havainnointia ja valmiutta lapsen tarpeille. (Mikkola & Nivalainen 2010, 21.) Erotilanteessa lapselle voi tuoda turvaa ja lohtua jokin tuttu esine. Se voi olla lapsen oma tärkeä lelu tai jokin vanhemmille kuuluva esine, esimerkiksi vaatekappale, jossa on äidin tai isä tuoksu. Lapselle turvaa tuova esine auttaa lasta kestämään eroa vanhemmistaan. Oma ja tuttu esine toimii symbolina lapsen ja vanhemman väliselle yhteydelle. Esine ei kuitenkaan korvaa turvallista aikuista ja hänen läsnäoloaan, vaikka se rauhoittaisikin lapsen mieltä. Toinen hyvä keino tukea lasta erotilanteiden aiheuttamassa ikävässä on antaa lapselle mahdollisuus katsella kuvia omasta perheestään ja puhua heistä silloin, kun ikävän tunne valtaa mielen. (Kalland 2011, 162.)

Etenkin vuorohoidossa suunnitelmat muuttuvat tiuhaan, ja tämä vaatii henkilöstöltä sekä lapsilta perheineen kykyä joustaa. (Siippanen 2012, 118.) Henkilöstön tehtävänä on pitää huolta siitä, että lapset ja perheet pysyvät mukana vuorohoidon aiheuttamissa

muutoksissa. Vuorotyö vaatii myös henkilöstöltä ennakkointia ja valmiutta elää sekä työskennellä muuttuvassa arjessa. Lapsen ollessa vuorohoidossa tekevät vanhemmat itsekin vuorotyötä, ja näin heille muuttuvat tilanteet voivat olla tuttuja jo oman työn kautta. Erityistä henkilöstön huomiota kuitenkin kaipaavat ne perheet, joissa vanhempi aloittaa vuorotyön ja lapsi näin ollen vuorohoidon. *Perheet 24/7*-tutkimus osoittaa, että ne perheet, joissa esiintyy vuorohoidon tarvetta, kokevat säännöllistä päivätyötä tekeviä vanhempia enemmän olevansa yksin vastuussa lapsistaan ja heidän kasvatuksestaan. Kokemuksiin eivät liity perhesuhteet, kuten yksinhuoltajuus, vaan päällekkäisyydet, kun toisen ollessa töissä toinen vanhemmista hoitaa kotia ja lapsia yksin. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu i.a., 5.)

3.3 Kasvatuskumppanuuden merkitys vuorohoidon alkaessa

Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatuksessa tapahtuvalla kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan varhaiskasvatushenkilöstön sekä lapsen vanhempien yhteistyötä, johon molemmat osapuolet sitoutuvat. Varhaiskasvatushenkilöstö ja vanhemmat tukevat lapsen kehitystä, kasvua ja oppimisprosesseja yhteistyössä lapsen parhaaksi. Osapuolten hyvä yhteistyö vaatii keskinäistä kunnioitusta, luottamusta ja toisten huomioonottamista. Vanhemmat ovat oman lapsensa asiantuntijoita ja heillä on pääasiallinen kasvatusvastuu ja -oikeus. (Stakes 2005, 31.) Varhaiskasvatushenkilöstön velvollisuutena on ylläpitää yhteistyötä ja luoda kasvatuskumppanuudelle mahdollisimman hyvät edellytykset sekä kannustaa vanhempia siihen. Henkilöstön tehtävänä on tukea perheiden kasvatustyötä. Varhaiskasvatushenkilöstön tulee tehdä yhteistyötä muiden sosiaali- ja terveystieteiden toimijoiden kanssa ja tarvittaessa ohjata perheitä näiden palveluiden piiriin sekä auttaa palveluihin liittyvissä asioissa. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 18.)

Kasvatuskumppanuus on aina lapsilähtöistä. Vanhempien ja henkilöstön yhteistyössä eli kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle tärkeiden tahojen tiedot ja kokemukset. Näiden avulla kasvatuskumppanit luovat yhdessä parhaat mahdollisuudet lapsen hyvinvoinnille. (Stakes 2005, 31.) Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulee nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi kokonaisvaltaisesti omana itsenään. Kasvatuskumppanuuden tehtävänä on myös kannatella lapsen ja vanhemman suhdetta sekä vah-

vistaa heidän välistä vuorovaikutusta. (Kaskela & Kekkonen 2011, 23). Pieksämäen kasvatuskumppanuuskouluttaja korostaa kasvatuskumppanuuden perustuvan vuorovaikutukseen, vanhempien kunnioittamiseen ja kuulemiseen. ”Kumppanuus on yhdenvertaista toimintaa.” (Sirkka Nuutinen, henkilökohtainen tiedonanto 10.1.2014.)

Kuten jo edellä on mainittu, ammatillinen kasvattaja on päävastuussa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Hänen tehtävänä on kaikin keinoin rakentaa ja kehittää pysyvää luottamukseen ja turvallisuuteen perustuvaa yhteistyösuhdetta. Kasvatuskumppanuus rakentuu vaiheittain koko lapsen päivähoitosuhteen ajan. Tämä tarkoittaa sitä, että kasvatuskumppanuus kehittyy aina ensitapaamisesta ja tutustumisesta lähtien. Seuraavaksi osapuolet luovat yhteistyö- ja kasvatussuhteen, joka vakiintuu luottamuksen avulla. (Kekkonen 2012, 52.) Kasvatuskumppanuuden syntyminen on erityisen tärkeää heti vuorohoitosuhteen alkaessa. Lasta palvelee parhaiten vaihtelevien hoitoaikojen takia se, että vanhemmat pystyisivät kertomaan henkilöstölle avoimesti lapsesta ja perheen arjesta mahdollisimman paljon heti hoidon alkaessa. Näin henkilöstön olisi mahdollista ottaa lapsen yksilölliset tarpeet paremmin huomioon ja reagoida niihin tarpeeksi ajoissa.

Nuutisen (henkilökohtainen tiedonanto 10.1.2014) mukaan kasvatuskumppanuuden perustana toimiva vanhempien ja henkilöstön välinen luottamuksen rakentuminen pohjautuu avoimeen, empaattiseen ja rehelliseen yhteistyöhön. Henkilöstön halu toimia luottamuksellisesti ja tuoda teoria käytäntöön ovat avainasemassa kasvatuskumppanuuden edellyttämän luottamuksen rakentumisessa. Lund (2006, 244) on sitä mieltä, että päiväkodin henkilöstön vaikeimpia tehtäviä on luottamuksellisen yhteistyösuhteen luominen vanhempiin. Yhteistyön syntymisen kannalta alku ensimmäisestä kontaktista ja tutustumisesta lähtien on tärkeä.

Lapsi aistii aikuisten välisen luottamuksen puuttumisen. Tämä voi vaikuttaa hänen luottamuksensa rakentumiseen varhaiskasvatushenkilöstöä kohtaan. Myös henkilöstön epäluottamus vanhempia kohtaan voi lapselle välittyessään aiheuttaa lapsen luottamuksen horjumista tämän omiin vanhempiin. Epäluottamuksen välittyminen voi ainakin hämentää lasta. Tällöin vuoropäivähoidon aloittaminen ei toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Kaskelan & Kekkosen mukaan (2011, 24) kasvatuskumppanuuden merkitys on suuri lapsen aloittaessa päivähoitossa, sillä se on kodin lisäksi osa lapsen kasvuympä-

ristöä ja näin ollen iso sekä tärkeä osa lapsen elämää. Nämä kaksi kasvupaikkaa muodostavat pohjan lapsen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle eheydelle.

3.3.1 Vuoropäivähoitoon tutustuminen ja aloituskeskustelut

1970-luvulla, kun päivähoitolaki tuli voimaan, ajateltiin, että ammattilaiset ovat pääasiallisia asiantuntijoita perheen ja lapsen asioissa. Kunnioittavasti kyselevä, keskustelevala ja kuunteleva toimintakulttuuri on vasta kehittymässä osaksi suomalaista varhaiskasvatusta, sillä sen muotoutuminen on alkanut pikkuhiljaa 1980-luvulla. Varhaiskasvatuksessa ajatus on muuttunut 1970-luvulta niin, että nykyään perheillä on subjektiivinen päivähoito-oikeus. Perheillä on nykyisin myös oikeus vaikuttaa valintoihin heille sopivista palveluista. Kasvatuskeskusteluissa kuullaan vanhempia lastensa kasvatuksen asiantuntijoina, ja keskustelut toimivat kasvatuskumppanuuden rakentajina. (Kekkonen 2012, 147–149.)

Päivähoidon aloituksessa merkityksellisiä tilanteita ovat tutustumiskäynnit, joiden aikana lapsi perheineen tutustuu tulevaan päivähoitopaikkaan sekä siellä lapsen kanssa työskenteleviin aikuisiin. Ennen päivähoiton aloitusta perhe ja päiväkodin henkilöstö tapaavat aloituskeskustelun merkeissä. Tarkoituksena tälle tutustumiskäynnille on keskustella perheen odotuksista ja toiveista päivähoiton aloitukseen liittyvissä asioissa. Keskustelussa perheellä on myös mahdollisuus oman lapsensa asiantuntijoina tuoda varhaiskasvatushenkilöstölle tietoa lapsen kaikista osa-alueista. (Kaskela & Kekkonen 2011, 41–43.)

Kasvatuskeskustelut käydään aina kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti kuunnellen, kunnioittaen, luottamuksellisesti ja dialogia rakentaen. Aloituskeskusteluun voivat perheen niin halutessa osallistua hoidon aloittavan lapsen ja vanhempien lisäksi sisarukset sekä muut lapsen elämälle merkitykselliset henkilöt. (Kaskela & Kekkonen 2011, 42.) Kalevalan päiväkodissa on käytäntönä, että perhe tulee aloituskeskusteluun päiväkodille tutustuen samalla tiloihin, henkilökuntaan ja päiväkodin arkeen (Lastentarhanopettaja, henkilökohtainen tiedonanto 2.9.2013a). Tutustumiskäyntien pituudesta, sisällöstä ja ajankohdasta on hyvä sopia etukäteen. (Kaskela & Kekkonen 2011, 43). Näin päiväkodin henkilöstö pystyy valmistautumaan tutustumiskäyntiin esimerkiksi

varaamalla siihen yhden henkilön työaikaa. Vuorohoitoon tutustuessa on otettava huomioon lapsen mahdollisesti jo tiedossa olevat hoitoajat. Lapsen ollessa hoidossa ainoastaan iltaisin, kannattaisi tutustumisajankohta ajoittaa iltaan. Jos taas on tiedossa, että lapsen hoitoajat sijoittuvat tulevaisuudessa kaikkiin vuorokauden aikoihin, olisi tutustumiskäyntejä hyvä tehdä useampi ja ajoittaa ne eri vuorokaudenaikoihin. Näin lapsi ja perhe näkevät ja tutustuvat päiväkodin vuorokausirytmiiin kokonaisvaltaisesti.

Kaskelan & Kekkonen (2011, 41–42) mukaan perheen kotona tapahtuva tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu ovat kasvatuskumppanuuskoulutuksen eräs työkäytäntö. Usein luonnollisin paikka ensimmäiselle tapaamiskerralle lapsen ja perheen kannalta on heidän oma kotinsa. Päiväkodin tutustumiskäynti kotiin luo jatkumon neuvolan tekemälle työlle, jossa terveydenhoitaja käy perhettä tapaamassa odotusaikana ja vauvan synnyttyä. Nuutisen (henkilökohtainen tiedonanto 10.1.2014.) mukaan Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatuksessa on kasvatuskumppanuuskoulutuksen myötä alettu pohdita tutustumiskäyntejä päivähoitoa aloittavien lasten koteihin. Tämä toimintamalli ei ole vielä käytössä, ja se vaatisi kehittämistä Pieksämäellä, mutta ajatus siitä on alkanut kytä nyt eri tiimeissä. Tutustumiskäynti ei olisi mikään henkilökunnan tarkastuskäynti perheen kotiin, jossa tutkitaan esimerkiksi, onko ikkunat pesty. Sen tarkoitus on puhtaasti halu tutustua lapseen hänelle tutussa ympäristössä. Tämän jälkeen lapselle jo tuttu aikuinen voi esitellä päiväkotia lapselle ja näin tukea pehmeää laskua uuteen tilanteeseen ja hoidon alkuun.

Aloituskeskustelun yksi tärkeä tavoite tutustumisen lisäksi on luoda lapsen päivähoitotapaleen aloitukselle mahdollisimman hyvät edellytykset. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tuella vanhemmat valmistavat lasta tähän suureen muutokseen. Samalla henkilöstö tukee myös vanhempia, ja näin kasvatuskumppanuus alkaa syntyä. Myös henkilöstön ja lapsen välinen tutustuminen auttaa lasta hoidon aloituksen tullessa ajankohtaiseksi. Varhaiskasvatushenkilöstö saa tutustumiskäynnillä arvokasta tietoa lapsesta havainnoidessaan tämän käyttäytymistä kotona vanhempien seurassa. Aloituskeskusteluja voidaan käydä myös lapsen vaihtaessa päivähoitopaikkaa tai ryhmää. (Kaskela & Kekkonen 2011, 41–42.)

3.3.2 Päivittäinen vuorovaikutus ja laajemmat keskustelut vanhempien kanssa

Varhaiskasvatushenkilöstö ja vanhemmat tapaavat toisiaan usein, ja näin päivittäiset juttutuokiot kannattelevat kasvatuskumppanuutta. Lapsen tulo- ja hakutilanteissa vanhemmat ja henkilökunta jakavat tietojaan lapsen kuulumisista. Henkilöstöstä arkisiltakin kuulostavat, esimerkiksi ulkoiluun liittyvät, asiat ovat vanhemmille tärkeitä, ja vanhemman on helppo osallistua tällaiseen keskusteluun. Vanhemmille on tärkeää jakaa asioita juuri heidän omasta lapsestaan ja tulla kuulluksi myös muissa perheen asioissa, sillä ne vaikuttavat usein myös lapseen. (Kaskela & Kekkonen 2011, 44–45.) Varsinkin silloin, kun lapsi on ensimmäisiä viikkoja hoidossa, on vanhemmille ensisijaisen tärkeää kuulla ja tulla kuulluksi lapsen hoitopäivän sujumisesta.

Kaskela & Kekkonen (2011, 45) ovat sitä mieltä, että vanhemman ja henkilöstön välillä täytyy olla tarpeeksi luottamusta ja vuoropuhelua, ettei syntyisi vääriä olettamuksia ja tulkintoja. Erityisesti arkaluontoisten asioiden käsittelyssä henkilöstön on muistettava hienotunteisuus ja avoin suhtautuminen. Lapsen etua ajatellen ovat päivittäiset kohtaamiset ja niiden kautta rakentuva kasvatuskumppanuus tärkeitä etenkin vuorohoidon alkaessa.

Toivomme avointa ja rehellistä yhteistyötä lapsen parhaaksi. Päiväkodissa on hyvä tietää, jos lapsi on esimerkiksi erityisen väsynyt tai hänen elämässään on mieltä vaivaavia asioita. Ymmärrämme silloin paremmin lapsen käytöstä ja osaamme toimia kuhunkin tilanteeseen sopivimmalla tavalla. (Vuorohoidon muistilista Virkussa 2011.)

Päivittäisiä keskusteluja laajemmin lapsen asioita käsitellään erikseen sovitussa kasvatuskeskusteluissa. Näitä keskusteluja ovat hoito- ja kasvatuskeskustelut sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvät tai muuten sovitut keskustelut. Kasvatuskeskustelu tulisi käydä jokaisen lapsen kohdalla vähintään kerran vuodessa. (Kaskela & Kekkonen 2011, 44–45.) Pieksämäen kaupungissa kasvatuskeskustelu käydään varhaiskasvatussuunnitelman teon tai päivityksen yhteydessä. Kalevalan päiväkodissa varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut pyritään pitämään noin kahden kuukauden kuluttua lapsen vuorohoidon aloituksesta. Joskus tästä joudutaan vuorohoidossa joustamaan, sillä jotkut lapset käyvät hoidossa niin satunnaisesti, esimerkiksi vain viikonloppuisin, että suunnitelman teko venyy. Syy venymiseen on se, että päiväkodin henkilöstö tapaa lasta har-

voin vaihtuvien työvuorojen vuoksi eikä lapseen näin ollen ehdi tutustua tarpeeksi kovin lyhyessä ajassa. (Lastentarhanopettaja, henkilökohtainen tiedonanto 8.1.2014.)

Henkilöstön ja vanhempien välisten kasvatust keskustelujen ilmapiiri tulisi olla myönteinen ja kannustava. Vanhempien mielestä luottamuksellisen suhteen synnyttää tieto lapsen ja henkilöstön toimivasta suhteesta ja siitä, kuinka henkilöstö tuo vanhemmille tietoon lapseen liittyvät asiat. Päiväkodin henkilöstön tulee siis tietoisesti ja systemaattisesti panostaa lapsen havainnointiin ja kehityksen seuraamiseen. Näin henkilöstö pystyy välittämään oman ymmärryksensä ja tietonsa lapsesta vanhempien kanssa käytävissä vuoropuheluissa. (Kaskela & Kekkonen 2011, 46.) Varhaiskasvatussuunnitelman myötä kehittyvä kasvatuskumppanuus tuottaa rakentavampaa ja tuloksellisempaa yhteistyötä. Lisäksi molemmat osapuolet tukevat toisiaan, ja vanhempien luottamus henkilöstöön kasvaa. (Sirkka Nuutinen, henkilökohtainen tiedonanto 10.1.2014.)

4 TYÖELÄMÄN YHTEISTYÖTAHO JA OPINNÄYTETYÖMME TAVOITTEET

4.1 Työelämän yhteistyötaho Kalevalan päiväkoti

Työelämän yhteistyötahomme on Pieksämäen kaupungin Kalevalan päiväkoti, joka tarjoaa Pieksämäen alueella koko- ja osapäivähoitoa sekä vuorohoitoa. Kalevalan päiväkodilla on kolme eri toimipistettä, joissa toimii viisi eri ryhmää: Virkku, Tintti, Tiput, Metsolat ja Pihlajaiset. (Pieksämäki 2012.) Kalevalan päiväkodille on rakenteilla uudet tilat, ja päiväkodin on tarkoitus aloittaa toimintansa niissä tammikuussa 2015.

Vuoropäiväkoti Virkussa hoidetaan 1–6 -vuotiaita lapsia, ja se toimii ympäri vuorokauden tarjoten tarvittaessa hoitoa myös viikonloppuisin. Metsoloissa hoidetaan 3–5 -vuotiaita ja Pihlajaisissa hoidetaan 1–2 -vuotiaita, ja ne tarjoavat hoitoa aamuvarhaisesta iltamyöhään klo 5.30–21.30. (Pieksämäki 2012.) Tintti on elokuussa 2013 perustettu yksikkö vastaamaan lisääntyntä hoidontarvetta. Tintissä toimii kaksi ryhmää, Tintit ja Tiput. Tintissä hoidetaan yli 3-vuotiaita ja Tipuissa alle 3-vuotiaita lapsia. Tintin aukioloajat ovat hoidon tarpeen mukaan klo 5.30–22.00. (Lastentarhanopettaja, henkilökohtainen tiedonanto 2.9.2013a.)

Kalevalan päiväkodin henkilökunnan työtä ohjaavat yhdessä sovitut arvot, jotka löytyvät päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmasta. Näitä arvoja ovat kunnioitus, turvallisuus, luottamus, joustavuus ja ilo. Kalevalan päiväkodin henkilöstö haluaa panostaa lasten keskinäiseen sekä aikuisen ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen. Lapsen tuonti- ja hakutilanteissa he kokevat tärkeäksi päivittäiset keskustelut, jotka ylläpitävät vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. (Kalevalan päiväkoti 2013.)

4.2 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyön aiheen ja prosessin suunnittelu alkoi keväällä 2013, kun päätimme alkaa toteuttaa sitä yhdessä. Meillä molemmilla on takana aiempi lapsi- ja perhetyön perustutkinto ja sosionomiopinnoissamme suoritamme myös lastentarhanopettajan pätevyyttä. Alusta alkaen meillä oli selkeä ajatus siitä, että tekisimme opinnäytetyömme päivä-

kotiin, sillä toivomme työskentelevämme tulevaisuudessa päiväkodissa. Henriikka suoritti työharjoittelun yhteistyötahoksemme valikoituneessa Kalevalan päiväkodissa keväällä 2012. Jo työharjoittelun aikana tuli puheeksi tuleva opinnäytetyö ja mahdollisuus kehittää vuorohoitoa sen avulla. Opinnäytetyön tullessa ajankohtaiseksi keväällä 2013 olimme yhteydessä Kalevalan päiväkotiin ja kysyimme heidän halukkuuttaan ryhtyä yhteistyöhön kanssamme.

Alkaessamme suunnitella opinnäytetyön luonnetta sekä aihetta kysyimme, olisiko Kalevalan päiväkodin henkilökunnalla tarvetta tutkimus- tai kehittämistyölle. Henkilökunta oli miettinyt erilaisia opinnäytetyön aiheita, jotka palvelisivat heidän työtään ja työyhteisöään. Olimme yhteydessä työelämän yhteistyötahoomme useaan otteeseen kertoen, kuunnellen ja neuvotellen ideoista, jotka liittyivät vuoropäivähoidon aloituksen kehittämiseen. Kalevalan päiväkodin henkilökunta toi esiin päivähoidon aloittamisesta muun muassa sen, miten vuorohoitoa ja päiväkodin laatimaa muistilistaa vuorohoidosta voisi kehittää, ja kiinnostuimme tästä henkilöstön ehdottamasta aiheesta.

Kiinnostustamme aiheeseen lisäsivät työelämäyhteistyötahon kanssa käymämme keskustelut ja heidän kokemuksensa nykyisestä vuorohoidon tilanteesta. Päiväkodin henkilöstö kokee päivähoidon aloituksen tärkeäksi. Se vaatii kehittämistä ja siihen tulisi paneutua entistä paremmin. (Lastentarhanopettaja, henkilökohtainen tiedonanto 2.9.2013a.) Aihe on tärkeä myös uusien asiakasperheitä ajatellen ja ajankohtainen vuorohoidosta löytyvän vähäisen tiedon takia. (Lastentarhanopettaja, henkilökohtainen tiedonanto 2.9.2013b). Vuorohoito elää koko ajan, sillä lapsia tulee hoitoon ympäri vuoden eikä pelkästään toimintakauden alkaessa elokuussa. (Lastentarhanopettaja, henkilökohtainen tiedonanto 2.9.2013a). Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi vuoropäivähoidon aloittamisen ja palautimme opinnäytetyön ideapaperin keväällä 2013.

Yhdessä työelämäyhteistyötahomme kanssa päädyimme siihen, että opinnäytetyömme produktiona valmistuu tiedote vuoropäivähoidon aloittavien lasten perheille. Tiedotteessa esitellään vuoropäiväkodin toimintaa sekä siihen liittyviä linjauksia ja ohjeita. Työelämästä esitettiin lisäksi toive, että suunnittelisimme ohjeistuksestamme toimivan Internet-version ja esittelyn päiväkodista Pieksämäen kaupungin www-sivustolle. Tässä vaiheessa työmme luonne vakiintui kehittämistyöksi. Kehittämistyön tavoitteena on parantaa jo olemassa olevia tuotteita tutkimustulosten ja eri kokeilujen avulla (Diako-

nia-ammattikorkeakoulu 2010, 11). Kehittämistyö voi olla parempien tuotteiden, palveluiden tai toimintamallien kehittämistä. Kehittämistyöllä voidaan vaikuttaa sekä aineellisiin että aineettomiin tavoitteisiin. Kehittämistyö kytkeytyy myös työyhteisön tavoitteisiin panostaa ja rohkaista henkilöstöä työssä oppimiseen, kokeiluihin, innovaatioihin ja luovaan työskentelyyn. (Anttila 2007, 12.) Opinnäytetyönämme kehitämme siis paremman tuotteen eli uuden tiedotteen. Tämän lisäksi työmme tarkoituksena on tuoda uutta tietoa henkilöstölle ja innostaa heitä panostamaan hoidon aloitukseen.

Opinnäytetyömme tekeminen alkoi varsinaisesti elokuussa 2013. Kaksi Kalevalan päiväkodin lastentarhanopettajaa nimettiin opinnäytetyömme yhteyshenkilöiksi. Myöhemmin työn edetessä yhteyshenkilöksemme liittyi vielä kolmas lastentarhanopettaja, jolloin tiedon kulku kaikissa päiväkodin toimipisteissä oli turvattu. Työskentelymme alkoi opinnäytetyösuunnitelman laatimisella. Suunnitelmaa tehdessämme pohdimme asioita, joita tulimme työssämme käsittelemään. Tällöin opinnäytetyömme tavoitteet selkiytyivät, ja muodostimme niistä kaksi selkeää tavoitetta, jotka katsoimme merkityksellisiksi perheen valitessa heille sopivaa hoitomuotoa ja aloittaessaan vuorohoidon.

4.3 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyömme tavoitteena on kehittää vuorohoitoa. Kehitämme jo olemassa olevaa materiaalia kokoamalla useista erillisistä vanhemmille jaettavista monisteista yhden toimivan ja tiiviin kokonaisuuden. Pyrimme saamaan kaiken olennaisen informaation yhteen tiedotteeseen, jotta se selkeyttäisi vuoropäivähoidon aloittamista sekä vanhempien että henkilökunnan näkökulmasta. Haluamme palvella työllämme Kalevalan päiväkotia ja vuoropäivähoidon aloittavia lapsia sekä lasten perheitä mahdollisimman hyvin.

Tavoitteenamme on tuoda tietoa perheille, jotka etsivät päivähoitopaikkaa lapselleen. Tarkoituksenamme on luoda valmiista paperisesta tiedotteesta myös pdf-tiedosto Pieksämäen kaupungin www-sivustolle. Kalevalan päiväkodin henkilökunta on kanssamme samaa mieltä siitä, että nykyään haetaan paljon tietoa Internetistä. Tämän vuoksi koemme tarpeelliseksi koota Kalevalan päiväkodista keskeistä tietoa myös Pieksämäen kaupungin www-sivustolle. Www-sivustolle koottava tieto auttaa vanhempia, jotka pohtivat tai etsivät lapselleen sopivaa päivähoitomuotoa tai päivähoitopaikkaa.

5 TIEDOTTEEN SUUNNITTELU

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyönämme syntyvää tiedotetta varten suunnittelemamme ja toteuttamamme kyselyt sekä niistä saamamme tulokset. Kyselyt toteutettiin Kalevalan päiväkodin lasten vanhemmille ja henkilöstölle. Teimme alkukartoituksen hahmottaaksemme, mitä vanhemmat tietävät vuorohoidon aloittamisesta ja millaista tietoa he kaipaavat. Lisäksi kyselyiden tarkoituksena oli selvittää henkilökunnan näkemystä vuorohoidon aloittamisesta ja heidän toiveitaan uuteen tiedotteeseen liittyen. Kosimme tiedotteen kyselyiden tulosten perusteella.

5.1 Alkukartoitus vanhemmille

Päädymme kartoittamaan vanhempien näkökulmaa vuorohoidon aloittamisesta kyselyllä, jonka avulla halusimme saada perheiltä kokemuksia ja tietoa vuoropäivähoidon aloituksesta. Kehittääksemme tiedotetta halusimme saada näkökulmaa siitä, mitä vanhemmat jo tietävät vuorohoidosta ja päivähoiton aloituksesta. Keräsimme kyselyllä tietoa myös siitä, mitä tärkeitä tietoja vanhemmilta puuttuu, ja lisäksi kartoitimme heidän toiveitaan vuorohoidon aloitukseen liittyen. Suunnittelimme kyselylomakkeen ja pyysimme siitä palautetta yhteistyötaholtamme sekä opettajilta.

Neuvotellessamme yhteistyötahomme kanssa aineiston keräämisestä saimme tietoomme, että keväällä 2013 vanhemmille suunnattu sähköinen kysely päivähoiton laadusta ei ollut tuottanut juuri lainkaan tuloksia. Kyselyyn oli vastannut vain murto-osa perheistä, minkä vuoksi henkilöstö ei suositellut kyselyiden toteuttamista sähköisesti. Heidän näkemyksensä kyselystä oli se, että siitä kannattaisi tehdä selkeä, lyhyt ja ytimekäs sekä paperiversiona jaettava. Päädymme edellä kuvailtuun kyselyyn, vaikka riskinä olikin tietojen jääminen liian vähäisiksi. Koimme henkilöstön olevan oikeassa siinä, että vanhemmat jättävät helpommin vastaamatta, jos kysely on liian laaja ja sisältää paljon avoimia kysymyksiä.

5.1.1 Kysely Kalevalan päiväkodin lasten vanhemmille

Tutkimukset osoittavat, että suurin osa vanhemmista on halukkaita osallistumaan lapsensa päivähoidon kehittämiseen (Keskinen & Virjonen 2004, 82). Tämän vuoksi koimme tärkeäksi kysyä myös vanhempien mielipidettä tiedotetta varten. Anttilan (2007,115) mukaan kyselytutkimuksen tarkoituksena on koota yksityiskohtaista tosiasiatietoa, joka kuvaa olemassa olevaa ilmiötä, sekä tehdä vertailuja ja arvioida ilmiötä. Lisäksi kyselytutkimuksen tarkoituksena on tunnistaa ongelmia tai olemassa olevia käytäntöjä. Kyselytutkimuksen avulla voidaan määritellä, mitä muut tahot tekevät samantyyppisille ongelmille ja saada hyötyä näistä kokemuksista tekemällä tulevaisuutta koskevia suunnitelmia ja päätöksiä. Suunnittelimme kyselyn vuorohoidon aloituksesta ja toteutimme sen päiväkodin kaikissa ryhmissä.

Opettajilta saamamme ohjauksen perusteella päädyimme tekemään vanhemmille suhteellisen nopeasti täytettävän Likert-tyyppisen kyselyn, sillä ajattelimme, että se kannustaisi vanhempia vastaamaan. Likert-tyyppisessä lomakkeessa on väittämiä. Väittämiin vastataan asteikolla sen mukaan, kuinka voimakkaasti vastaaja kokee olevansa samaa- tai erimieltä kuin esitetty väittämä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 200.) Laadimme kyselyyn asteikon, jossa on luvut 0-4. Asteikossa 0 tarkoitti *ei mielipidettä*, 1 *täysin eri mieltä*, 2 *osittain eri mieltä*, 3 *osittain samaa mieltä* ja 4 *täysin samaa mieltä*. Kyselyt hyväksytettiin myös työelämän yhteistyötahollamme. Sisällyitimme kyselyyn myös henkilöstön esittämät kysymykset. Kyselyt jaettiin kaikille perheille, ja huomioimme myös eroperheet. Eroperheissä, joissa toteutuu yhteishuoltajuus, molemmat vanhemmat saivat mahdollisuuden lapsensa asiantuntijana tuoda äänensä kuuluviin erosta huolimatta.

Ensimmäisinä kysymyksinä lomakkeessamme olivat, minkä ikäisenä lapsi aloitti vuorohoidossa ja onko perheessä ollut aiemmin vuorohoidon tarvetta. Perheiden, jotka ovat jo aiemmin tarvinneet vuorohoitoa, voidaan olettaa tuntevan Kalevalan päiväkodin käytännöt jo entuudestaan. Tämä voi osaltaan vaikuttaa vastauksiin. Koimme oleelliseksi kysyä, ovatko perheet hakeneet ja saaneet ohjausta päivähoitopaikkaa miettiessään. Kartoittaaksemme, mistä vanhemmat hakevat tietoa tänä päivänä tiedustelimme, mistä van-

hemmat ovat saaneet tietoa eri päivähoitomahdollisuuksista. Tämän kysymyksen asetimme niin, että vastaajille oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot.

Halusimme selvittää, kuinka paljon ennen hoidon alkamista perheet olivat yhteydessä Kalevalan päiväkotiin ja kannustettiin heitä tuolloin tutustumiskäynnille. Seuraavaksi kysyimme, onko Kalevalan päiväkodin hoidon alkaessa jakama materiaali riittävän kattavaa ja selkeää. Jälkeenpäin pohdimme, että olisimme voineet kysyä vanhemmilta, saivatko he päiväkodilta jaettavan materiaalin jo ennen tutustumiskäyntiä. Etukäteen jaetun materiaalin avulla perheellä olisi mahdollisuus tutustua toimintaperiaatteisiin ja miettiä kysymyksiä tutustumiskäyntiä varten.

Seuraavat väittämät liittyvät kasvatuskumppanuuden toteutumiseen ja perheen tyytyväisyyteen hoidon laadusta. Kasvatuskumppanuus on merkittävässä roolissa hoitosuhteen alkaessa ja edetessä. Kasvatuskumppanuuteen liittyviä väittämiä oli kaikkiaan kuusi, joissa kysyimme muun muassa vanhempien kokemuksia henkilöstön ammattitaidosta. Kalevalan päiväkodin henkilöstön toivoma kysymys oli, ovatko he helposti lähestyttäviä. Halusimme tiedustella vanhemmilta myös laatuun vaikuttavia tekijöitä, kuten toteutuuko lapsen ruokailu- ja unirytmien hoidossa. Näillä väittämillä halusimme kartoittaa, vaikuttaako vuoro hoito näihin seikkoihin ja onko niihin syytä kiinnittää erityistä huomiota hoidon alkaessa.

Vanhemmille jaetaan hoidon alkaessa moniste vuorohoidon linjauksista. Yksi kyselymme väittämä oli, tuntevatko vanhemmat linjaukset. Seuraavalla väittämällä tiedustelimme tuntevatko vanhemmat päivähoitoon vuorokausirytmien. Näillä väittämillä halusimme selvittää, ovatko ne tarpeellisia tietoja tiedotteessa jatkossakin. Kysyimme vanhemmilta, palvelevatko Kalevalan päiväkodin tilat vuoro hoitoa. Päädyimme kysymään tätä luettuamme Hannunniemen (2011) pro gradu -tutkielmaa, jossa on pohdittu lasten turvallisuutta päiväkodin tilojen puitteissa. Työelämän yhteistyötaho esitti väittämän *Päiväkoti palvelee muutostilanteissa*. Väittämällä haettiin kokemuksia siitä, kuinka hyvin päiväkotitoiminta palvelee esimerkiksi vanhempien työvuorojen äkillisissä muutoksissa. Kyselyn loppuun jätimme tilaa vapaalle sanalle otsikolla *haluaisitteko sanoa jotain muuta?*. Tähän vanhemmilla oli mahdollisuus kirjoittaa vapaasti ajatuksiaan, mikäli niitä oli noussut kyselyyn vastatessa.

5.1.2 Tiedon kerääminen vanhemmilta

Yksi tapa aineiston keräämiseen on kyselylomakkeiden jakaminen ja kyselyyn vastaaminen paikan päällä, esimerkiksi jossain tapahtumassa (Vilka 2005, 75). Saimme yhteyshenkilöltämme idean kyselyn toteuttamiseen päiväkodin ryhmien tulossa olevissa vanhempainilloissa. Näin vanhemmat näkisivät, ketkä opinnäytetyön takana todella ovat, ja tämä lisäisi vastaajien kokemusta siitä, että heidän vastauksensa todella tulevat käyttöön. Ajattelimme, että saisimme vastauksia kyselyyn enemmän, kun vanhemmat vastaisivat niihin vanhempainillan aikana paikan päällä. Koimme idean hyväksi ja lähdimme toteuttamaan sitä.

Laadimme saatekirjeen (LIITE 1), joka toimitettiin kyselyiden (LIITE 2) mukana vastaajille. Saatekirjeessä esittelimme itsemme sekä opinnäytetyömme aiheen ja tavoitteet. Saatekirjeessä painotimme vanhempien kokemusten ja näkemysten arvokkuutta. Saatekirjeitä oli aluksi tarkoitus jakaa vain vanhemmille, jotka olivat estyneitä tulemaan vanhempainiltoihin paikalle. Ensimmäisestä vanhempainillasta saamamme kokemuksen mukaan päädyimme kuitenkin jakamaan saatekirjeet kaikille vastaajille kyselyn mukana. Tämän lisäksi veimme saatekirjeet ryhmien ilmoitustauluille perheiden nähtäviksi kahta viikkoa ennen vanhempainiltoja.

Ensimmäisessä toimipisteessä jaoimme vanhemmille kyselyt kotiin täytettäväksi, sillä kyselyiden täyttämiseen paikan päällä ei ollut varattu aikaa. Kehitimme omaa yhteydenpitoamme päiväkodin toimipisteisiin, ja toisen toimipisteen vanhempainillassa aikaa oli varattu myös kyselyihin vastaamiseen. Vastaaminen toteutettiin heti vanhempainillan alkaessa, ja vanhemmilla oli aikaa vastata kyselyyn rauhassa. Kolmannessa toimipisteessä ei järjestetty tällä kertaa syksyllä ollenkaan vanhempainiltaa. Siellä järjestimme kyselyn niin, että toinen meistä oli yhtenä päivänä päiväkodilla kertomassa opinnäytetyöstämme ja pyytämässä vanhempia vastaamaan kyselyyn. Päivä ja kellonaika sovittiin etukäteen henkilöstön kanssa sellaiseen ajankohtaan, jolloin vanhempia olisi muutamien tunnin sisällä yhtä aikaa mahdollisimman paljon paikalla. Vanhempien vastatessa kyselyyn lapset saivat vielä leikkiä ulkona toisten lasten kanssa henkilöstön valvonnassa.

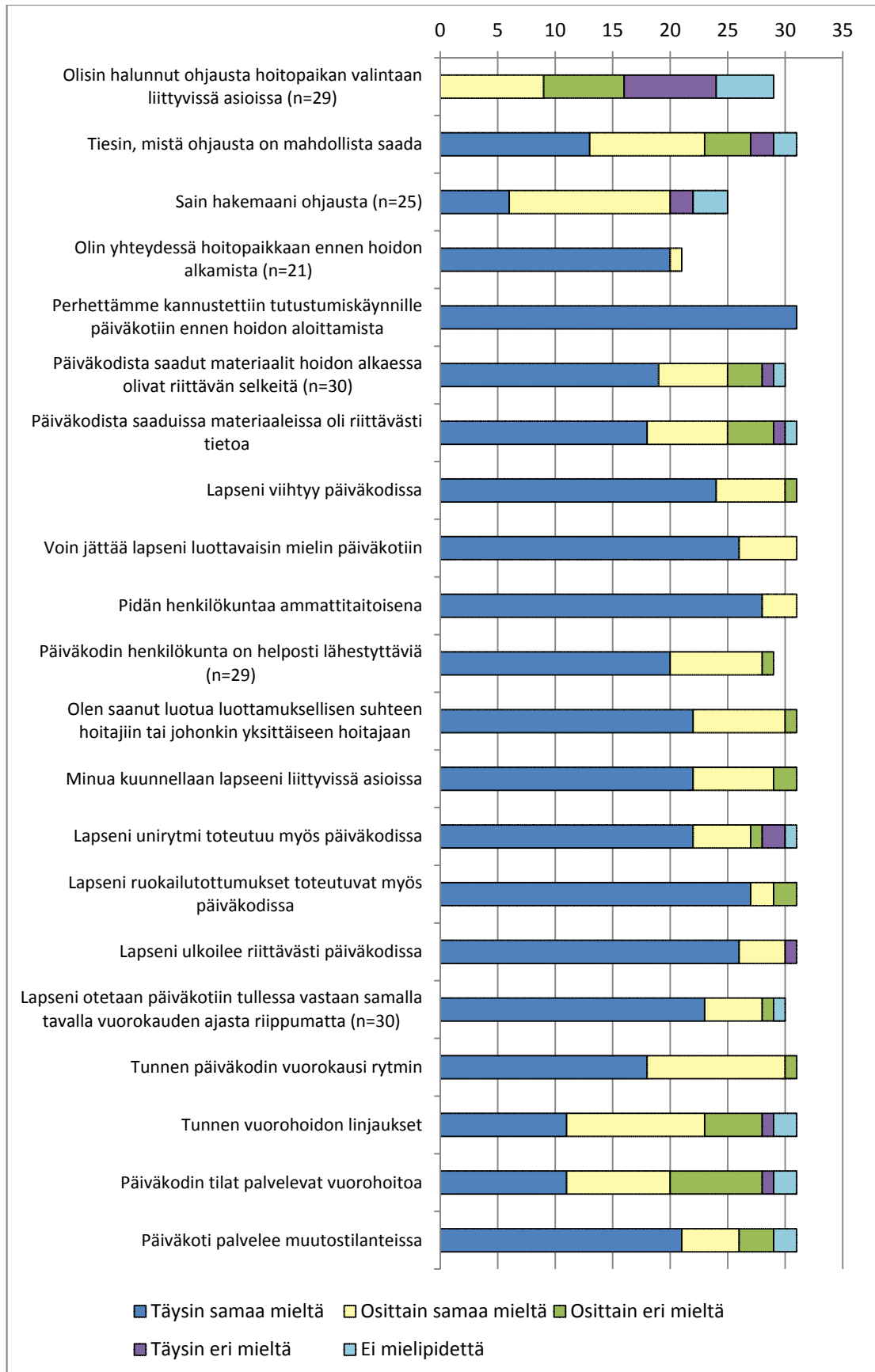
Ohjeistimme kaikissa toimipisteissä vanhempia palauttamaan kyselyt toimipisteiden eteisissä oleviin suljettuihin palautuslaatikoihin määräaikaan mennessä. Aikaa palauttamiseen jätettiin kaksi viikkoa. Niille vanhemmille, joita emme tavoittaneet kyselyitä jaettaessa, henkilöstö jakoi kyselyt saatekirjeineen kotiin täytettäväksi.

5.1.3 Vanhemmille suunnatun kyselyn tulokset

Kyselyitä jaettiin perheille kaikkiaan 79 kappaletta, joista täytettynä palautui 31 (39 %). Ensimmäisessä vanhempainillassa kyselyitä palautui vain seitsemän 29 jaetusta kyselystä (24 %). Kävimme esittelemässä ensimmäisessä vanhempainillassa opinnäytetyömme aiheen ja tavoitteet ja jaoimme kyselyt vanhemmille kotiin täytettäväksi. Paras vastausprosentti (75 %) saatiin toisesta vanhempainillasta, jossa kyselyitä jaettiin 16 ja niitä palautui täytettynä 12. Tässä vanhempainillassa oli varattu aikaa kyselyihin vastaamiseen paikan päällä. Toimipisteessä, jossa vanhempainiltaa ei ollut ja jossa kävimme paikan päällä keräämässä vastauksia kyselyyn, saimme vastauksia kaiken kaikkiaan jaetuista 34 lomakkeesta 12 kappaletta (35 %). Toisen meistä ollessa paikan päällä vastauksia saatiin jo seitsemän.

Vanhemmille suunnatusta kyselystä käy ilmi, että suurin osa lapsista on aloittanut vuorohoidon alle kolmevuotiaana. Kyselyyn vastanneiden (n=31) perheissä oli yhteensä 38 lasta. Vastanneiden (n=31) vanhempien lapsista suurin osa oli aloittanut vuorohoidon kolme- tai alle kolmevuotiaana. 10 lasta oli aloittanut vuorohoidon neljävuotiaana tai sitä vanhempana.

Kysyttäessä, ovatko perheen mahdolliset muut lapset olleet aiemmin päivä- tai vuorohoidossa, vastaajista (n=31) yli puolet vastasi kieltävästi. Tiedusteltuamme *mistä sait/etsitte tietoa perheellenne sopivasta hoitopaikasta* vastanneista (n=31) vanhemmista 14 vastasi saaneensa tietoa päivähoitotoimistosta. 6 vastaajaa kertoi saaneensa tietoa Pieksämäen kaupungin www-sivustolta. Loput 11 vastanneista kertoivat saaneensa tietoa useasta eri lähteestä kuten ystäviltä ja tuttavilta, suoraan päiväkodista tai jostakin muualta. Vanhempien vastaukset väittämiin ovat kuviossa 1 (KUVIO 1).

KUVIO 1. Vanhempien vastaukset vuorohoidon aloittamisesta (n=31).

Väittämän *olisin halunnut ohjausta hoitopaikan valintaan liittyvissä asioissa* vastanneista (n=19) 9 oli osittain samaa mieltä, 8 täysin erimieltä, 7 oli osittain erimieltä ja 5 katsoi, ettei heillä ole mielipidettä. Suurin osa vastaajista (n=31) vastasi olevansa osittain tai täysin samaa mieltä vastatessaan väittämään *tiesin, mistä ohjausta on mahdollista saada*. Suurin osa vastaajista (n=25) vastasi olevansa osittain tai täysin samaa mieltä myös vastatessaan väittämään *sain hakemaani ohjausta*. Vanhemmille suunnatun kyselyn mukaan 13 kaikista kyselyyn vastanneista (n=31) kertoi saaneensa ohjausta päivähoitopaikkaa valitessaan. Tähän väittämään liittyneeseen lisäkysymykseen vastanneista (n=14) vanhemmista kertoi saaneensa ohjausta päivähoitotoimistosta.

Kaikki vastanneet (n=31) olivat olleet yhteydessä hoitopaikkaan ennen hoidon aloitusta. 7 vastanneista oli ollut yhteydessä hoitopaikkaan viikkoa ennen hoidon aloitusta, 13 vastanneista kaksi viikkoa aikaisemmin ja 11 vastanneista kuukautta ennen tai jopa aiemmin. Tiedusteltuamme, *kannustettiinko perhettä tutustumiskäynnille ennen hoidon aloitusta*, kysymykseen vastanneista (n=31) vanhemmista kaikki yhtä lukuun ottamatta vastasivat kyselyssä olevansa osittain tai täysin samaa mieltä

Suurin osa vastanneista (n=30) katsoi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että *päiväkodista saadut materiaalit hoidon alkaessa olivat riittävän selkeitä*. Väittämään *päiväkodista saaduissa materiaaleista oli riittävästi tietoa* vastanneista (n=31) vanhemmista suurin osa katsoi olevansa samaa mieltä. Kysyessämme tästä tarkemmin, *mitä tietoa vanhemmat olivat kaivanneet* lisää kävi ilmi, että vastanneet (n=4) vanhemmat olisivat kaivanneet tietoa päiväkodin vuorokausirytmistä. Vuorokausirytmien tunteminen helpottaisi vanhempien mielestä hoitoaikojen suunnittelua. Tämän lisäksi vastanneet (n=3) vanhemmat toivoivat muistilistaa lapsen hoidossa tarvitsemista varusteista, kuten varavaatteista ja vaipoista.

Väittämään *lapseni viihtyy päiväkodissa* suurin osa vastanneista (n=31) vanhemmista vastasi olevansa täysin samaa mieltä. Huomattava osuus vastanneista (n=31) vanhemmista vastasi olevansa täysin samaa mieltä, väittämien *voin jättää lapseni luottavaisin mielin päiväkotiin ja pidän henkilökuntaa ammattitaitoisena*. *Päiväkodin henkilökunta on helposti lähestyttävää* –väittämään vastanneista (n=29) vanhemmista suurin osa vastasi olevansa täysin samaa mieltä.

Väittämään *olen saanut luotua luottamuksellisen suhteen hoitajiin tai johonkin yksittäiseen hoitajaan* suurin osa vastanneista (n=31) vanhemmista vastasi olevansa täysin samaa mieltä. Tähän väittämään liittyvään lisäkysymykseen *jos ette ole täysin samaa mieltä, mikä tähän on vaikuttanut* yksi vanhemmista vastasi (n=1), ettei isää kohdella samalla tavalla kuin äitiä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Suurin osa vastanneista (n=31) vanhemmista koki, että *heitä kuullaan heidän lapsiinsa liittyvissä asioissa*.

Suurin osa vastanneista (n=31) oli täysin samaa mieltä vastatessaan väitteisiin *lapseni unirytmii toteutuu päiväkodissa, lapseni ruokailutottumukset toteutuvat myös päiväkodissa ja lapseni ulkoilee riittävästi päiväkodissa. Lapseni otetaan päiväkotiin tullessa vastaan samalla tavalla vuorokauden ajasta riippumatta* -väittämään yli puolet vanhemmista (n=30) vastasi olevansa täysin samaa mieltä. *Tunnen päiväkodin vuorokausi rytmin* -väittämään suurin osa vanhemmista (n=31) vastasi olevansa täysin samaa mieltä tai osittain samaa mieltä.

Vastauksissa (n=31) oli paljon hajontaa väittämän *tunnen vuorohoidon linjaukset* kohdalla. Vanhempien vastauksissa (n=31) oli hajontaa myös väittämässä *päiväkodin tilat palvelevat vuoroa hoitoa. Väittämään päiväkotii palvelee muutostilanteissa (esim. työvuo-rojen muuttuessa hoitoajatkin on helppo vaihtaa)* suurin osa vanhemmista (n=31) oli vastannut olevansa täysin samaa mieltä. Väittämään liittyvään lisäkysymyksestä *jos ette ole täysin samaa mieltä ja olette kohdanneet tässä vaikeuksia, millaisia?* Vastanneista (n=4) vanhemmista kertoi, että henkilökunnan suhtautuminen muutokseen on ollut negatiivista.

Vapaa sana –kohdassa tähän vastanneet (n=8) vanhemmat olivat kommentoineet hoidon laatua. Henkilöstö sai kiitosta vanhemmilta muun muassa suhtautumisesta lapseen tämän hyvinä ja huonoina päivinä, yhteistyöstä vanhempien kanssa ja päiväkodin aktiivisesta toiminnasta. Rakentavaa palautetta vanhemmat antoivat hoitajien kiireestä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Vanhemmat kokevat myös haluavansa enemmän tietoa lapsen hoitopäivän kulusta ja vakavampaa suhtautumista perheen asioihin.

5.2 Alkukartoitus henkilöstölle

Henkilöstölle suunnattu kysely ei kuulunut alun perin aineistonkeruusuunnitelmaamme, sillä ajattelimme kerätä henkilöstöltä tietoa haastattelemalla heitä. Opettajilta saamamme palautteen perusteella kuitenkin päädyimme toteuttamaan kyselyn myös henkilöstölle. Henkilöstölle suunnattua alkukartoitusta edelsi henkilöstön informoiminen asiasta saatekirjeellä (LIITE 3). Veimme saatekirjeet jokaiseen toimipisteeseen koko henkilöstön nähtäville. Työstimme kyselyä henkilökunnalle (LIITE 4) samaa aikaan, kun keräsimme aineistoa vanhemmilta lokakuussa 2013. Toteutimme aineistonkeruun päiväkodin henkilöstöltä joulukuun 2013 aikana.

Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa henkilöstön näkemyksiä ja kokemuksia tekijöistä, jotka vaikuttavat vuoropäivähoidon aloitukseen. Edellisen lisäksi haimme kyselyllä vertailupohjaa vanhemmilta saamiimme vastauksiin. Osa kysymyksistä oli samanlaisia kuin vanhemmille suunnatussa kyselyssä, mutta tutustuttuamme jälleen enemmän teoriatietoon osasimme kysyä mielestämme tärkeämmistä ja työtämme paremmin tukevista asioista. Liitimme henkilöstön kyselyyn enemmän avoimia kysymyksiä saadaksemme monipuolisempia näkökulmia ja tarkasteluja työkentältä.

5.2.1 Kysely Kalevalan päiväkodin henkilöstölle

Henkilöstölle suunnatussa kyselyssä tiedustelimme ensimmäiseksi, kokeeko henkilöstö vanhempien saavan riittävästi tietoa heidän valitessaan lapselleen sopivaa hoitopaikkaa. Kuten edellä on todettu, tutustumiskäynnit ovat vuoropäivähoidon alkaessa teoriatiedon valossa merkityksellisessä asemassa. Tämän vuoksi haimme henkilöstön näkökulmaa siihen, kannustavatko he perheitä tutustumiskäynnille ennen hoidon varsinaista alkamista. Käsitksemme mukaan päiväkotien arki on usein hyvin hektistä, ja tämän vuoksi halusimme kysyä, kokevatko työntekijät heillä olevan riittävästi aikaa uuden perheen tutustuttamiseen päiväkodin arkeen ja toimintaan ennen hoidon alkua. Samassa väittämässä tiedustelimme myös, mikä olisi henkilöstön mielestä riittävä aika tutustumiskäynnille.

Kalevalan vuoropäiväkodin arkea ohjaavat vuorohoidon linjaukset, minkä vuoksi koimme kehittämistyön kannalta tärkeäksi tietää, tunteeko henkilöstö ne. Kysyimme myös, kokeeko henkilöstö osaavansa vastata perheiden kysymyksiin vuorohoidosta ja päiväkodin toimintaperiaatteista. Opinnäytetyömme kannalta oleellinen väittämä oli, että kokeeko henkilöstö uusille perheille tällä hetkellä hoidon alkaessa jaettava materiaalin olevan riittävää sekä tarpeeksi selkeää. Tähän kohtaan jätimme tilaa myös vastauksen perusteluun sanallisesti.

Seuraavat viisi kysymystä antoivat tietoa henkilöstön näkemyksestä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ja vuoropäivähoidon laadusta. Henkilöstö arvioi omaa työskentelyään ja asenteitaan vastaamalla väittämiin, joissa tiedusteltiin, ottavatko he perheet vastaan ennakkoluulottomasti ja huomioivatko he perheiden erilaiset taustat, kuten lastensuojelun asiakkuuden ja perheen kulttuuritaustan. Myöhemmin huomasimme, että näitä väittämiä olisi ollut syytä kysyä myös perheiden näkökulmasta.

Päiväkodin hektisessä arjessa vanhempien kuuleminen voi jäädä vähemmälle, minkä vuoksi halusimme kysyä, kuinka Kalevalan päiväkodin henkilöstö kokee asian omassa työssään. Vanhempien kuuleminen on olennainen osa kasvatuskumppanuuden toimivuutta. Tähän liittyen kysyimme myös, kokeeko henkilöstö kykenevänsä ottamaan lapsen vastaan samalla tavalla vuorokaudenajasta riippumatta.

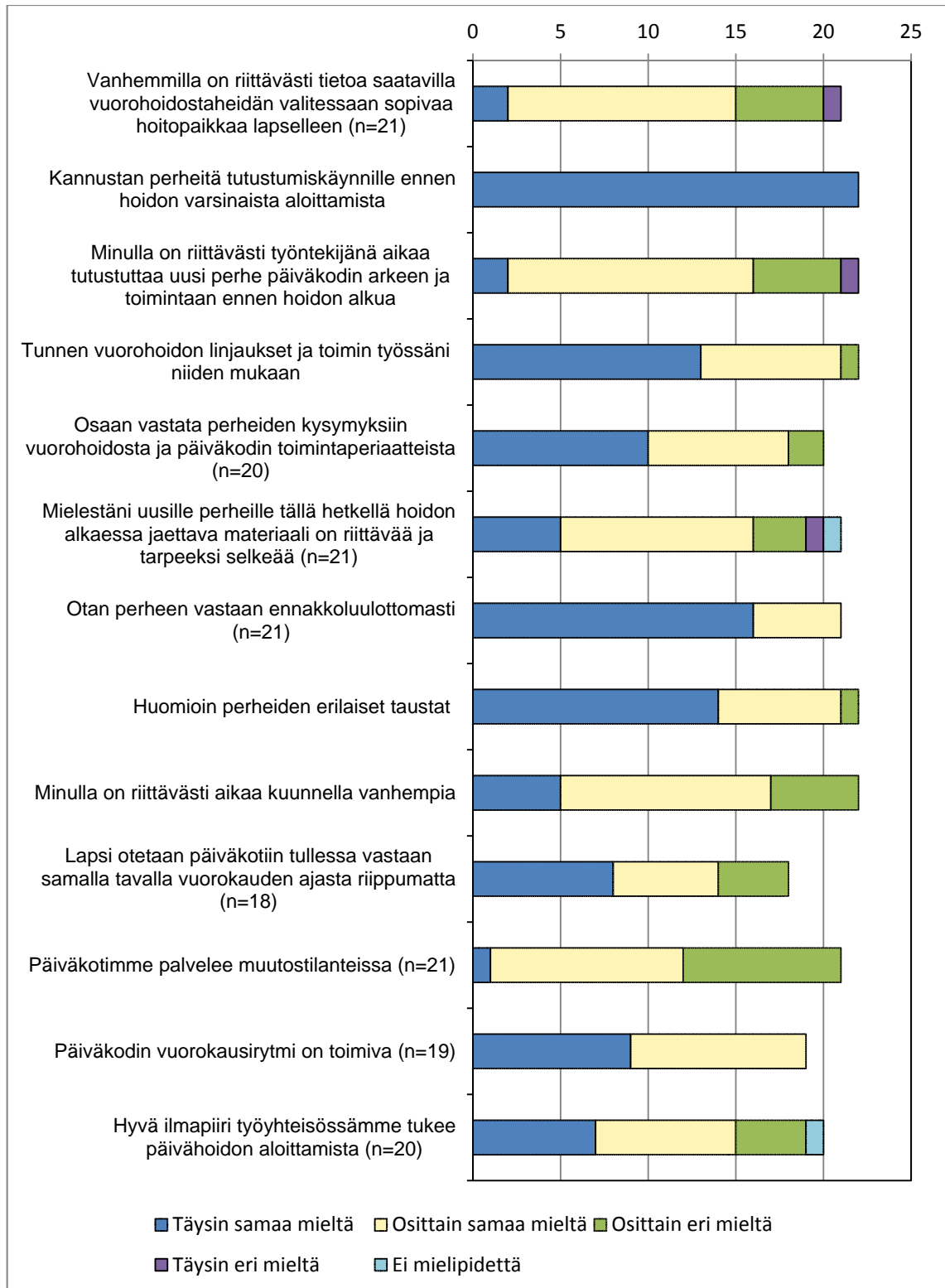
Tiedustelimme henkilöstöltä, katsovatko he päiväkodin vuorokausirytmien olevan toimiva. Lisäksi kysyimme henkilöstöltä kokemuksia heidän työyhteisönsä ilmapiiristä ja sen vaikutuksista vuorohoidon aloitukseen perheiden näkökulmasta. Jätimme väittämän jälkeen tilaa vastauksen perustelemiseksi, jotta henkilöstö pystyisi esittämään mielipiteitään työyhteisönsä ilmapiiristä ja sen välittämisestä perheelle tarkemmin. Väittämien jälkeen kyselyssä oli avoimia kysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä kartoitimme henkilöstön näkemyksiä siitä, mitkä seikat parantaisivat ja helpottaisivat vuorohoidon aloitusta sekä mitkä seikat tuovat haasteita perheen näkökulmasta hoidon alkaessa. Lisäksi pyysimme henkilöstöä kertomaan kasvatuskumppanuuden toteutumisesta omassa työssään ja sen synnystä uuden hoitosuhteen alkaessa. Lopuksi pyysimme henkilöstöltä ideoita ja kommentteja tekeillä olevaan uuteen perheille jaettavaan tiedotteeseen ja palautetta koko opinnäytetyöprosessista. Koimme erityisen tärkeäksi sen, että saimme kartoitettua henkilöstön ajatuksia opinnäytetyöstämme ja sen aiheesta, sillä siten työ palvelee

ennen kaikkea heitä ja heidän työtään. Samoin kuin vanhemmille jaettuun kyselyyn, jätimme kyselyn loppuun tilaa henkilöstön vapaalle sanalle ja kiitimme vastauksista.

Henkilöstön vastaukset kerättiin suljettuun laatikkoon vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi. Järjestäessämme kyselyiden toteuttamista huomasimme, että henkilöstön anonymiteetti oli vaarassa. Ongelman aiheutti se, että olisimme keränneet kunkin ryhmän henkilöstön vastaukset omaan suljettuun laatikkoonsa. Tällöin olisi voinut käydä niin, että joihinkin laatikkoihin olisi palautunut vain kolme vastauslomaketta, ja olisimme pystyneet päättelemään vastanneen vastaajan henkilöllisyyden. Saimme yhteyshenkilöltämme tiedon, että koko päiväkodin henkilöstön palaveri olisi tulossa aineistonkeruun kannaltamme sopivaan aikaan ja päätimme, että henkilöstö palauttaisi vastauksensa palaveripäivänä yhteen suljettuun laatikkoon. Näin pystyimme turvaamaan vastaajien anonymiteetin paremmin.

5.2.2 Henkilöstölle suunnatun kyselyn tulokset

Jaoin päiväkodin henkilöstölle yhteensä 29 kyselyä, joista täytettynä meille palautui 22 (76 %). Kuten vanhemmillekin suunnattu kysely, henkilökunnan kysely koostui väittämistä sekä avoimista kysymyksistä. Henkilöstön vastaukset kyselyn väittämiin on esitetty kuviossa 2 (KUVIO 2).

KUVIO 2. Henkilöstön vastaukset vuorohoidon aloittamisesta (n=22).

Ensimmäisen väittämän *vanhemmilla on vuorohoidosta riittävästi tietoa saatavilla heidän valitessaan sopivaa hoitopaikkaa lapselleen* kanssa yli puolet vastanneista (n=21) oli osittain samaa mieltä. Kaikki vastanneet (n=22) kannustavat perheitä tutustumis-

käynnille ennen hoidon varsinaista aloittamista ja he kokevat sen tärkeäksi. Väittämään *minulla on riittävästi työntekijänä aikaa tutustuttaa uusi perhe päiväkodin arkeen ja toimintaan ennen hoidon alkua* vastanneista (n=22) yli puolet oli osittain samaa mieltä. Kysyessämme Kalevalan päiväkodin henkilöstöltä tutustumiskäynnille sopivaa aikaa vastaajien (n=21) mukaan se olisi puolesta tunnista jopa kahteen tuntiin lapsen iästä riippuen. Lapsen iän tai perheen tarpeiden mukaan myös tutustumiskäyntien määrä voi olla kerrasta kolmeen kertaan tai useamminkin.

Lähes koko henkilöstö (n=22) vastasi väittämään *tunnen vuorohoidon linjaukset ja toiminn työssäni niiden mukaan olevansa* osittain tai täysin samaa mieltä. *Osaan vastata perheiden kysymyksiin vuorohoidosta ja päiväkodin toimintaperiaatteista* noin puolet vastanneista (n=20) vastasi olevansa täysin samaa mieltä. Alle puolet vastasi olevansa osittain samaa mieltä tai osittain eri mieltä.

Väittämään *mielestäni uusille perheille tällä hetkellä hoidon alkaessa jaettava materiaali on riittävää ja tarpeesi selkeää* vastanneista (n=21) 5 vastasi olevansa täysin samaa mieltä, 11 osittain samaa mieltä, 3 osittain eri mieltä, 1 täysin eri mieltä ja 1 ei ollut mielipidettä. Väittämään liittyvässä lisäkysymyksessä olimme pyytäneet henkilöstöä kertomaan tästä tarkemmin. Vastauksissaan (n=16) henkilöstö pohti, että jaettavia monisteita on useita ja ne sisältävät liian paljon tietoa. Kyselystä käy ilmi, että henkilöstöllä on huoli siitä, perehtyvätkö vanhemmat niihin huolella. Päiväkodin henkilöstö toivoi, että linjauksia selkeytettäisiin tiedotteeseen ja pääasiat nostettaisiin esiin esimerkiksi lihavoiden ydinasiat lauseista.

Otan perheen vastaan ennakkoluulottomasti -väittämään kaikki (n=21) yhtä lukuun ottamatta vastasi olevansa osittain tai täysin samaa mieltä. *Huomioin perheiden erilaiset taustat (esimerkiksi lastensuojelun asiakkuuden tai kulttuuritaustan)* -väittämään yli puolet vastanneista (n=22) vastasi olevansa täysin samaa mieltä. Lisäksi pyysimme henkilöstöä kertomaan tästä tarkemmin. Henkilöstön vastauksista (n=16) kävi ilmi, että henkilöstö kokee kaikkien perheiden olevan erilaisia ja tämän vuoksi heillä on erilaiset tarpeet, jotka on otettava huomioon. Useista vastauksissa ilmeni eri katsomustaustojen huomioiminen muun muassa ruokailuissa ja uskontokasvatuksessa. Henkilöstö kertoi, ettei heidän tietoonsa valitettavasti tule useinkaan tieto lastensuojelun asiakkuudesta ennen päivähoiton aloitusta. Henkilöstö pyrkii ottamaan selvää erilaisista taustoista

hoitosuhteen alkaessa ja toivoo avointa keskustelua vanhempien kanssa. Yksi vastaajista koki, ettei asialla ole lapsen kannalta merkitystä. Hän katsoi, että tausta tulee huomioidua tarkemmin, mikäli on syytä epäillä, että esimerkiksi vanhempi on päihtynyt hakiessaan lastaan.

Seuraavassa väittämässä *minulla on riittävästi aikaa kuunnella vanhempia* noin puolet vastanneista (n=22) vastasi olevansa osittain samaa mieltä. Väittämän *lapsi otetaan päiväkotiin tullessa vastaan samalla tavalla vuorokauden ajasta riippumatta* vastaukset (n=18) jakautuivat seuraavasti: 8 täysin samaa mieltä, 6 osittain samaa mieltä ja 4 osittain eri mieltä.

Väittämään *päiväkotimme palvelee muutostilanteissa (esim. työvuorojen muuttuessa hoitoaikoja on helppo vaihtaa)* noin puolet vastanneista (n=21) vastasi olevansa osittain samaa mieltä. Noin puolet taas koki olevansa osittain eri mieltä. Pyysimme henkilöstöä kertomaan tästä tarkemmin. Vastauksissaan (n=17) henkilöstö painottaa pyrkivänsä palvelemaan ja joustamaan niin hyvin kuin mahdollista. Henkilöstön mukaan vuorojen vaihtaminen synnyttää ketjureaktion, minkä vuoksi muutostilanteisiin vastaaminen ei aina ole mahdollista. Henkilöstö kuitenkin pohti, kuinka paljon heidän tulee joustaa. Huomioon on otettava hoitajien lukumäärä suhteutettuna lasten lukumäärään.

Päiväkodin vuorokausirytmillä on toimiva -väittämässä kaikki vastanneista (n=19) olivat täysin tai osittain samaa mieltä. *Hyvä ilmapiiri työyhteisössämme tukee päivähoidon aloittamista* -väittämän vastauksissa (n=20) oli paljon hajontaa ja erilaisia näkemyksiä. Henkilöstöstä 7 oli täysin samaa mieltä, 8 osittain samaa mieltä, 4 osittain eri mieltä ja 1 ei ollut mielipidettä. Pyydettyäessä kertomaan tästä tarkemmin vastanneet (n=16) kuvailivat hyvän ilmapiirin välittyvän myös perheille. Henkilöstön mielestä hyvään ilmapiiriin vaikuttavat tiedonkulku henkilöstön välillä sekä yhdessä sovitut arvot. Kuitenkin osassa vastauksista kävi ilmi, että työyhteisössä tulee tilanteita, jolloin välit kiristyvät ja toiset jyräävät mielipiteineen toisten yli. Henkilöstö oli sitä mieltä, että iloinen ilmapiiri lievittää myös lapsen ja vanhempien erotuskaa hoitopäivien aikana.

Suurin osa vastaajista vastasi avoimiin kysymyksiin monisanaisesti. Ensimmäinen avoin kysymyksemme oli, *mitkä seikat henkilöstön mielestä parantaisivat ja helpottaisivat vuorohoidon aloittamista perheen näkökulmasta*. Henkilöstö vastasi (n=19), että heidän

mielestään ehdottoman tärkeässä roolissa ovat tutustumiskäynnit ennen hoidon aloitusta. Käynntejä tulisi olla niin paljon kuin lapsen ikätason ja persoonan mukaan katsotaan olevan tarpeen. Useat tutustumiskäynnit antavat myös vanhemmille aikaa, mikäli heillä herää kysymyksiä tai he jäävät pohtimaan asioita ensimmäisen käynnin jälkeen. Tutustumiskäynnin tulisi olla kiireetön, jolloin henkilöstöllä olisi aikaa kuunnella perheitä ja vastata heidän kysymyksiinsä. Tämä saattaa olla vuorohoidossa mahdoton toteuttaa, mutta henkilöstön mielestä tärkeä tekijä olisi, että sama aikuinen, joka on tutustumiskäynnillä läsnä, olisi työvuorossa myös silloin, kun uusi lapsi tulee ensimmäistä kertaa hoitoon. Henkilöstön tuo vastauksissaan ilmi, että vuorohoidon tarpeen perusteellinen selvittäminen tukee hoidon aloittamista. Näin lapsi ei joudu pian hoidon aloitettuaan jälleen vaihtamaan vuorohoidosta peruspäivähoitoon. Henkilöstö katsoi myös selkeän esitteen vuorohoidon linjauksineen ja kaupungin www-sivujen riittävän tiedonannon tukevan hoidon aloitusta.

Vuorohoidon haasteista kysyessämme henkilöstö vastasi (n=19), että vanhempien päätkätyöt tai heti päivähoiton alkaessa useat iltavuorot koettiin tutustumista vaikeuttaviksi tekijöiksi. Nopeasti ilmaantuvat päätkätyöt eivät välttämättä jätä riittävästi aikaa lapselle ja vanhemmalle tutustua päiväkotiin ja sen henkilöstöön. Lisäksi ilta- ja yövuorot heti hoidon alkaessa koetaan haasteellisiksi, koska silloin henkilökuntaa on usein vähemmän paikalla aamuvuoroihin verrattuna. Lapset eivät ehdi tutustua eri hoitajiin riittävästi luodakseen heihin luottamuksellisen suhteen. Haastetta tuovat myös vanhempien ”supervuorot” eli 10–12 tuntia kestävä työvuorot.

Kalevalan päiväkodin henkilöstölle teettämämme kyselyn perusteella voidaan päätellä, että he kohtaavat työssään vanhempien huolen- ja syyllisyydentunteita. Henkilöstö kokee tämän haasteena, minkä vuoksi heidän on keskityttävä siihen, etteivät he syyllistäisi vanhempia lisää. Vuorohoidossa olevien lasten vanhempien syyllisyydentunnetta voi lisätä ilta-, yö- ja viikonloppuhoidon tarve. Henkilöstön kokemuksen mukaan vanhemmat ovat väsyneitä, ja tämä tuo haastetta hoidon aloitukseen. Vanhemmat tekevät raskasta vuorotyötä, hoitavat kotia ja pyörittävät pikkulapsiperheen arkea, ja vuorohoito sotkee usein pienen lapsen päivärhythmiin. Toisinaan vanhemmat, etenkin yksinhuoltajat, tarvitsisivat hyvän turvaverkon taakseen. Tällöin lapsen ei tarvitsisi olla hoidossa vanhemman koko ”supervuoron” ajan, vaan joku muu läheinen voisi hakea lapsen hoidosta. Lisäksi henkilöstön vaihtuvuus tuo haastetta hoidon aloitukseen.

Pyysimme henkilöstöä kertomaan kasvatuskumppanuuden toteutumisesta työssään sekä sen synnystä uuden hoitosuhteen alkaessa. Vastanneet (n=19) kertoivat yhteistyön vanhempien kanssa olevan erityisen tärkeässä asemassa vuorohoidossa. Yhteistyön syntyyn vaikuttavat henkilöstön mukaan henkilökemiat, sillä henkilöstö kokee joidenkin perheiden kanssa yhteistyön sujuvan luonnostaan, mutta joidenkin kanssa siihen tulee panostaa enemmän. Henkilöstön havaintojen mukaan vanhemmat lähestyvät helpommin vanhoja kuin uusia työntekijöitä.

Henkilöstö kokee, että avoimuus ja luottamus ovat kasvatuskumppanuuden syntymisessä avainasemassa. Henkilöstön mukaan sovitusta asioista on pidettävä kiinni. Henkilöstön mukaan ammattilaisilla on aina vastuu vuorovaikutuksesta ja sen ylläpitämisestä vaikeissakin asioissa. Kiireetön kohtaaminen antaa vanhemmalle mahdollisuuden kertoa mieltä painavista asioista. Myös kiireettömyyden lapsen vienti- ja hakutilanteissa katsotaan tukevan yhteistyötä. Henkilöstö katsoo näiden toteutuvan Kalevalan päiväkodissa.

Useista henkilöstön vastauksista kävi ilmi yhdessä perheiden kanssa tehtävän varhaiskasvatussuunnitelman merkitys kasvatuskumppanuuden rakentajana. Varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen kuuluu Kalevalan henkilöstön perustehtävään. Henkilöstö kertoi, että varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yleensä lastentarhanopettajan kanssa, ja toisinaan siihen osallistuvat myös lastenhoitajat. Suunnitelmaan kirjataan vanhempien toiveita esimerkiksi ruokailusta sekä nukkumisesta. Henkilöstö kertoi pyrkivänsä toimimaan vanhempien toiveiden mukaan aina kun se on mahdollista. Henkilöstö harmittelee sitä, että he näkevät joitakin vanhempia vain harvoin. Harvoin näkemiseen ovat syynä sekä henkilöstön että vanhempien vuorotöiden tuomat epäsäännölliset työvuorot, jotka heijastuvat lasten hoitoaikoihin. Vastauksista käykin ilmi, että kasvatuskumppanuuden luominen saattaa olla haastavaa, koska se vaatii aikaa.

Pyysimme henkilöstöltä vapaita ideoita ja kommentteja uuteen tiedotteeseen. Vastanneet (n=11) toivoivat selkeää esitettä, jossa on tiivis jäsenyys. Toivomuksena heillä oli, että tiedotteeseen koottaisiin perheelle todella tärkeät asiat selkokielellä ilman ammattisanoja. Tiedotteen ulkonäöstä toivottiin houkuttelevaa ja kuvia haluttiin keventämään asiasisältöä. Henkilöstö toivoi, että tiedote välittäisi heidän palveluhaluaan positiivisesti ja lämminhenkisesti. Päiväkodin henkilöstö koki tärkeäksi kuvata vanhemmille päivä-

kodin vuorokausirytmii ja vuorohoidon linjauksia. Henkilöstön mukaan nämä asiat ovat tärkeitä, sillä ne ohjaavat kaikkea päiväkodin toimintaa.

Henkilöstö halusi, että tiedotteessa korostettaisiin yhteistyötä henkilöstön ja vanhempien välillä. Heidän mielestään on tärkeää, että vanhemmat toisivat lapseensa liittyviä asioita avoimesti henkilöstön tietoon. Kalevalan päiväkodin henkilöstön kyselyistä nousi esiin myös toive siitä, että tiedotteeseen lisättäisiin tärkeät yhteystiedot riittävän selkeästi. Henkilöstö toivoi, että tiedotteessa esiteltäisiin päiväkodin henkilöstörakenne siivous- ja ruokapalvelut mukaan lukien. Kyselyistä kävi ilmi lisäksi toive, että tiedotteille varattaisiin päiväkodilla selkeä paikka, esimerkiksi kansio, josta ne olisivat aina helposti ja nopeasti saatavilla.

Henkilöstö toivoi, että tiedotteessa toivotettaisiin perhe tervetulleeksi tutustumiskäynneille ja että heitä kannustettaisiin siihen. Vanhemmille tulisi tiedottaa myös siitä, että lapsen saa hakea hoidosta ennen ennalta ilmoitetun hoitoajan päättymistä. Lapsen saa hakea hoidosta myös esimerkiksi sukulainen, kunhan vanhemmat ovat siitä henkilöstölle ilmoittaneet. Henkilöstö toivoo tiedotteessa kerrottavan, että lapsi saa yhdessä vanhempiensa kanssa osallistua päiväkodin tapahtumiin myös hoitoaikojen ulkopuolella.

Pyysimme itsellemme kommentteja ja palautetta opinnäytetyöprosessistamme. Vastanneiden (n=12) kommentit olivat pääsääntöisesti positiivisia ja kannustavia. Rakentavaa palautetta saimme vanhemmille suunnatun kyselyn toteutuksen aikana esiintyneistä informaatiokatkoksista. Henkilöstö koki vanhempien informoinnin kyselystä vanhempainilloissa hyvänä ideana. Henkilöstön kommentteista nousi esiin myönteisesti se, että olemme ottaneet työssämme huomioon sekä vanhempien että henkilöstön näkemykset. Osa henkilöstöstä koki heille suunnatun kyselyn sisällön haastavaksi, ja osa oli sitä mieltä, että kysymyksemme olivat selkeitä ja hyviä. Henkilöstö kiitti siitä, että kyselyssä ei ollut liikaa avoimia kysymyksiä. Lisäksi saimme kiitosta hyvästä ja työelämälähtöisestä työskentelystä. Viimeisessä kohdassa *haluatteko sanoa jotain muuta?* vastannut (n=7) henkilöstö kiitti meitä tekemästämme työstä ja toivotti ”tsemppiä” työn loppuun saattamiseen.

6 TIEDOTTEEN TOTEUTUS

6.1 Tiedotteen luonnostelu

Aloitimme tiedotteen (LIITE 5) valmistamisen pyytämällä päiväkodilta kaiken materiaalin, jonka he antavat perheille vuorohoidon alkaessa. Kalevalan päiväkodin lasten perheille on jaettu aiemmin vuorohoidon alkaessa erillisinä monisteina *vuorohoidon linjaukset, vuorohoidon muistilista Virkussa* sekä *tietoa päivähoitoon tulevan lapsen huoltajille*. Materiaaleissa on esitelty Kalevalan päiväkodin toiminnan periaatteita sekä käytäntöjä, jotka tukevat päiväkodin toimintaa ja siisteyskasvatusta sekä ohjeita lapsen tai vanhemman sairastuttua. Näiden lisäksi vanhemmille jaetaan *esitietokaavake päivähoitoon tulevasta 1–1,5 -vuotiaasta lapsesta, perustietolomake lapsesta ja perheestä, päivähoiton tulokset ja päivähoitomaksujen määrittelyyn ja perintään liittyvä ohjeistus esimiehille ja asiakkaille*. Rajasimme tiedotteesta pois kaavakkeet, jotka vanhempien on tarkoitus täyttää ja palauttaa päiväkodille hoidon alkaessa. Lisäksi jätimme maksuihin liittyvät monisteet pois tiedotteesta, sillä niissä esitettyjä tietoja päivitetään. Ehdotimme, että esitietokaavakkeet ja maksuihin liittyvät monisteet taitettaisiin tiedotteen väliin perheille kotiin vietäväksi.

Kävimme läpi aikaisemmat materiaalit ja aloimme rakentaa luonnosta uudesta infotiedotteesta tammikuun 2014 aikana. Kirjoitimme luonnokseen puhtaaksi ydinasiat jo olemassa olevista materiaaleista, esimerkiksi vuorohoidon linjaukset. Saatuaamme kaikki kyselyt takaisin viimeisen palautuspäivän jälkeen kokosimme kyselylomakkeet yhteen ja aloimme käydä niitä läpi. Täydensimme tiedotteen luonnosta tekijöillä, joita perheet sekä Kalevalan päiväkodin henkilöstö toivat kyselyiden vastauksissa esiin. Näiden pohjalta kokosimme tiedotteen vuorohoidon aloituksesta Kalevalan päiväkodissa.

Lähetimme luonnoksen tiedotteesta Kalevalan päiväkodin yhteyshenkilöllemme ja päiväkodin johtajalle ennen neuvottelua ja pyysimme heitä tutustumaan siihen koko henkilöstön voimin. Neuvotteluun pääsivät osallistumaan kahden yhteyshenkilömme lisäksi päiväkodin henkilöstöön kuuluvat lastenhoitaja sekä kaksi lastentarhanopettajaa. Yhden toimipisteen yhteyshenkilö ei päässyt neuvotteluun paikalla, joten hän kommentoi tiedotteen luonnosta sähköpostitse omasta ja toimipisteensä henkilöstön puolesta. Myös

päiväkodinjohtaja kommentoi tiedotetta sähköpostitse. Neuvottelun ja sähköpostitse saamamme palautteen jälkeen muokkasimme tiedotetta ja kävimme hakemassa ohjausta tiedotteen ulkoasun rakenteeseen opinnäytetyötyöpajasta. Tämän jälkeen lähetimme tiedotteen luonnoksen ohjaavalle opettajalle nähtäväksi.

6.2 Päiväkodin ja vuorohoidon linjausten esittely

Tiedotteen ensimmäisellä aukeamalla esitellään päiväkotit, sen toimipisteet ja ryhmät yhteystietoineen. Kunkin ryhmän nimen alla on kerrottu, minkä ikäisille lapsille ryhmä on tarkoitettu sekä toimipisteen aukioloajat ja henkilöstön toiveesta myös työntekijärakenne. Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmasta poimitut arvot liitettiin tämän aukeaman loppuun, sillä ne kuvaavat päiväkodin toimintaperiaatteita.

Seuraavaksi tiedotteessa esitellään vuorohoidon linjaukset. Vuorohoidon linjaukset ohjaavat Kalevalan päiväkodin toimintaa ja ovat näin tärkeässä asemassa tiedotteessa. Tästä syystä ne ovat aivan tiedotteen alussa, sillä myös Kalevalan päiväkodin henkilöstö painotti vuorohoidon linjauksia heille teettämässämme kyselyssä. Nämä linjaukset sisältävät tärkeää tietoa perheille, ja niiden on oltava helposti saatavilla esimerkiksi lapsen hoitoaikoja suunniteltaessa. Täsmennetyt vuorohoidon linjaukset uudessa tiedotteessa ohjaavat vanhempia hoitoaikojen suunnittelussa, ja tähän vaikutti myös henkilökunnan kyselyssä esiintynyt toive.

6.3 Päiväkodin käytännöt

Vuorohoidon linjausten jälkeen tiedotteessa on yleisiä ohjeita lasten terveyden edistämiseen vaikuttavista tekijöistä päivähoidosta. Samalla aukeamalla ovat toimintaohjeet, kuinka toimia mikäli lapsi tai vanhempi sairastuu. Ohjeista käy ilmi vanhemman ilmoitusvelvollisuus, mikäli lapsen hoitopäivä peruuntuu sairastumisen vuoksi sekä ohjeet, kuinka vanhempi voi toimia sairastuessaan itse. Nämä on koottu monisteesta *tietoa päivähoitoon tulevan lapsen huoltajille*. Tämän monisteen päiväkotit on jakanut perheille aiemminkin lapsen aloittaessa vuorohoidon.

Edellä esitettyjen jälkeen on esitelty päiväkodin vuorokausirytmii. Vuorokausirytmii ei ole ennen jaettu tiedoksi koteihin. Tiedotteessa esitellään Kalevalan päiväkodin vuorokausirytmii, sillä vanhemmille ja henkilöstölle suunnattujen kyselyiden perusteella kävi ilmi sen tarpeellisuus perheiden näkökulmasta. Samalla sivulla on henkilöstön toiveesta kerrottu päiväkodin ateriosta. Vuorokausirytmii jälkeen tiedotteesta löytyy muistilista vanhemmille, johon on koottu hoitopäivää ajatellen tarvittavat tavarat, kuten säänmukainen varustus, jumppavaatteet sekä vaipat lapsen niitä tarvitessa. Viimeisenä listassa lukevat asiat, jotka tulee huomioida yöhoitoon tulevan lapsen kohdalla. Muistilistan tarpeellisuus kävi ilmi vanhempien kyselystä. Myös henkilöstö toivoi, että tiedotteessa painotetaan säänmukaista varustusta.

6.4 Yhteistyö ja yhteystiedot

Seuraavaksi tiedotteessa puhutaan yhteistyöstä lapsen parhaaksi. Tässä kohdassa esitellään niitä tekijöitä, jotka tukevat perheiden ja päiväkodin yhteistyötä. Vaikka teoriaosuudessamme korostetaan kasvatuskumppanuutta, sitä termii ei käytetä, sillä henkilöstö ei halunnut tiedotteeseen ammattisanastoa. Kuten jo aiemmin on todettu, tutustumiskäynnit ovat myös teorian tiedon mukaan vuorohoidon aloittamisen pehmeän laskun kannalta tärkeitä. Tiedotteessa toivotetaan perhe tervetulleeksi tutustumiskäynneille ennen hoidon aloitusta. Tiedotteessa on tärkeä korostaa myös luottamuksellisuutta ja mainita, että päiväkodin henkilöstöä sitoo vaitiolovelvollisuus lapsen ja perheen asioissa. Laissa lastenpäivähoidossa (36/1973) 32§ on säädetty lasten päivähoiton osallistuvien henkilöiden vaitiolovelvollisuudesta.

Yhteistyö-otsikon alle lisättiin maininta lapsen henkilökohtaisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta, joka tehdään jokaiselle lapselle yhdessä vanhempien kanssa. Tiedotteessa toivotetaan perhe tervetulleeksi päiväkodin tapahtumiin, esimerkiksi teemapäiviin, myös lapsen hoitoaikojen ulkopuolella. Näin myös niillä lapsilla, joiden vapaapäivät sattuvat tapahtumien kanssa päällekkäin, on mahdollisuus päästä osallistumaan niihin. Tapahtumat järjestetään pääsääntöisesti päiväaikaan, jolloin ilta- ja viikonloppuhoidossa olevat lapset jäisivät näistä muuten paitsi.

Turvallisuuden takaamiseksi tiedotteessa pyydetään vanhempia tiedottamaan päiväkotia välittömästi kaikista muutoksista esimerkiksi yhteystiedoissa tai perhesuhteissa. Turvallisuuden kannalta merkittävä asia on myös se, kenelle henkilöstö saa luovuttaa lapsen päiväkotipäivän päättyessä. Tämän vuoksi tiedotteessa on kohta, jossa kehoitetaan vanhempia ilmoittamaan päiväkotiin, jos lasta tulee hakemaan joku muu kuin vanhempi itse.

Viimeisenä kohtana yhteistyöstä kerrottaessa kuvataan Kalevalan päiväkodin henkilöstön näkemyksiä avoimen ja luottamuksellisen yhteistyön merkityksestä sekä sitä tukevista tekijöistä. Jo perheille aiemmin jaetusta materiaalista kävi ilmi, että päiväkodin henkilöstö haluaa toimia perheiden parhaaksi ja he toivovat, että yhteistyö olisi avointa ja luottamuksellista heti hoitosuhteen alusta lähtien. Päiväkodin henkilöstö haluaa korostaa palveluallttiuttaan sekä kasvatuskumppanuuden merkitystä lapsen kasvun tukemisessa. Tiedotteessa tuodaan esiin Kalevalan päiväkodin henkilöstön toive siitä, että vanhemmat kertoisivat avoimesti, jos lapsella on mieltä vaivaavia asioita.

Päiväkodin yhteistyökumppanit esitellään ennen yhteystietoja. Päiväkoti tekee laajaa yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Kalevalan päiväkodissa toteutetaan moniammatillista yhteistyötä muun muassa kiertävien erityislastentarhanopettajien, seurakunnan sekä lastenneuvolan kanssa. Kerrottaessa yhteistyöstä eri tahojen kanssa on tärkeää painottaa vanhemmille, ettei yhteistyötä tehdä ilman vanhempien suostumusta tai neuvottelematta siitä ensin heidän kanssaan. Tässäkin korostuu luottamuksellisen suhteen merkitys perheen sekä päiväkodin välillä. Yhteistyökumppaneiden yhteydessä on kerrottu tarkemmin kiertävän erityislastentarhanopettajan sekä seurakunnan rooleista, koska nämä yhteistyötahot näkyvät päiväkodin arjessa jatkuvasti.

Tiedotteen loppuun on lisätty luettelo, jossa on eritelty tärkeät yhteystiedot. Tärkeitä yhteystietoja ovat päiväkodin toimipisteiden osoitteet ja puhelinnumerot, päiväkodin johtajan ja varhaiskasvatuksen johtajan puhelinnumerot sekä sähköpostiosoitteet. Kirjasimme yhteystietoihin päivähoitotoimiston yhteystiedot, josta saa neuvontaa lapsen päivähoitoa suunniteltaessa. Vanhemmille suunnatusta kyselystä kävi ilmi, etteivät kaikki vanhemmat tiedä, mistä voisi saada ohjausta päivähoidon paikan valintaan, ja siksi on tärkeää, että päivähoitotoimiston yhteystiedot ovat tiedotteessa nähtävillä. Päiväkodin henkilöstö ei vastaa päivähoidon laskutuksesta ja siihen liittyvistä vanhempien

kysymyksistä, minkä vuoksi tiedotteeseen on laitettu myös päivähoiton laskutuksen puhelinnumero. Yhteistietojen alla on lisäksi linkit Pieksämäen kaupungin www-sivuilta löytyviin Pieksämäen kaupungin sekä Kalevalan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmiin. Tiedotteen lopussa on luettelo lähteistä, joita on käytetty tiedotteen koamisessa. Lähetämme valmiin tiedotteen pdf-muodossa Kalevalan päiväkotiin yhteyshenkilöllemme ja he lisäävät tiedotteen Pieksämäen kaupungin www-sivuille.

6.5 Tiedotteen kuvitus

Tiedotteen kuvitus tuli puheeksi jo työn alkuvaiheessa. Kalevalan päiväkodin henkilöstölle oli selvää, etteivät he kokeneet tarpeelliseksi kuvata päiväkodin tämänhetkisiä väliaikaisia toimitiloja. Väliaikaisten toimitilojen valokuvaamista tiedotteeseen ei pidetty tarpeellisena senkään vuoksi, että uusi päiväkoti on jo rakenteilla. Sen sijaan päiväkodin henkilöstö ehdotti, että lapset kuvittaisivat tekeillä olevan tiedotteen. Ehdotus tuli esiin tammikuussa, kun esittelimme tiedotteen ensimmäisen luonnostyyppin päiväkodin henkilöstölle. Tätä kuvitustekniikkaa on hyödynnetty muun muassa Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (Varhaiskasvatussuunnitelma 2013). Hyväksyimme idean, sillä se vaikutti olevan toteutukseltaan täysin mahdollinen ja työhön sopiva.

Neuvotellessamme henkilökunnan kanssa lasten piirättämisestä sivusimme lasten piirustusten käyttämiseen liittyviä lupa-asioita. Kysyessämme luvista henkilöstö oli sitä mieltä, että vanhemmilta ei tarvitse lupaa kuvien käyttöön tiedotteessa. Sovimme, että henkilöstö piirättää lapsia, ja että haemme myöhemmin kuvat ja lisäämme ne tiedotteeseen. Samainen lupa-asia nousi esiin tutkimus ja kehittäminen -opintojen luennolla, ja opettajan näkemys oli, että opinnäytetyöhön liittyvään produktioon luvat ovat välttämättömiä. Päätimme kysyä vanhemmilta lupaa käyttää heidän lastensa piirtämiä kuvia lupakaavakkeella. Valmistimme yksinkertaisen kaavakkeen, jossa kysyttiin, saammeko opiskelijoina käyttää heidän lastensa piirtämiä kuvia koristamaan tekeillä olevaa opinnäytetyömme produktiona syntyvää tiedotetta vuorohoidon aloituksesta. Kaavakkeessa oli vanhemmille kyllä- ja ei-vaihtoehdot sekä kohta allekirjoitukselle.

Lähetimme valmistamamme kaavakkeet ja pyynnön kerätä vanhemmilta luvat yhteyshenkilöllemme sähköpostitse. Kävi kuitenkin ilmi, että henkilöstö oli jo ehtinyt piirät-

tää lapsia, ja piirustukset oli tarkoituksella jätetty nimettömiksi. Näin ollen henkilöstön olisi ollut hankalaa enää tunnistaa piirustuksen tekijää ja pyytää lupaa hänen vanhemmaltaan. Emme halunneet työllistää henkilöstöä enempää niin, että he olisivat keränneet luvat kaikilta vanhemmilta varmuudenvuoksi. Pohdimme myös sitä, pettyisikö joku lapsista tai heidän vanhemmistaan, mikäli emme valitse juuri kyseisen lapsen piirustusta tai juuri tätä lasta ei olisi piirätetty ollenkaan tiedotetta varten.

Tiedote kaipaa kuvia, joten teimme uuden suunnitelman. Kuvasimme itse aihepiiriin sopivia kuvia käyttäen muun muassa lego-palikoita. Kotoa löytyviä esineitä kuvatessa pyrimme huomioimaan sen, etteivät tuotemerkit näy, sillä emme halunneet vaikuttaa vanhempien valintoihin ja tuottaa piilomainontaan. Kuvissa esiintyvien ihmisten tunnistavuuden ehkäisemiseksi heidän kasvonsa eivät näy. Työmme eettisiä ratkaisuja pohdimme tarkemmin luvussa 8.1.

7 TIEDOTTEEN ARVIOINTI

Koko prosessin ajan pyysimme Kalevalan päiväkodin henkilöstöltä palautetta ja arviointia tiedotteesta. Saamiemme palautteiden perusteella muokkasimme tiedotteen sisältöä ja ulkoasua. Valmiin tiedotteen lähetimme yhteistyötahomme jokaisen toimipisteen yhteyshenkilön sähköpostiin koko henkilöstölle arvioitavaksi. Saadaksemme valmiista tiedotteesta palautetta vanhemmilta kävimme näyttämässä sitä Kalevalan päiväkodin yhdessä toimipisteessä. Esitimme tiedotteen niille vanhemmille, jotka tavoitimme tuonti- ja hakutilanteissa. Pyysimme heitä arvioimaan tiedotteen ulkoasua sekä asiasisältöä.

Tavoitimme kaikkiaan kuusi vanhempaa. Vanhemmilta saatu palaute oli varsin positiivinen. Kaikki katsoivat tiedotteen olevan selkeä ja tiivis kokonaisuus. Yksi vanhemmista arveli, että tällainen tiedote tulisi todennäköisesti säilytettyä. Vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, että yhteystiedot on eritelty tiedotteen lopussa. He pitivät erityisesti siitä, ettei puhelinnumeroita tarvitse etsiä itse esimerkiksi Internetistä. Eräs vanhempi kutsui tiedotetta ”kokonaiseksi paketiksi”.

Pyysimme palautetta myös tuttaviltamme, jotka ovat päivähoidon asiakkaita ja joiden perheissä päivähoidon aloitus on tapahtunut äskettäin. Heidän mielestään tiedotteen

ulkoasu oli kiva ja helppolukuinen. Eräs vanhempi kommentoi, että tällainen tiedote olisi helpottanut päivähoiton aloitusta heidän perheessään. Hänen mielestään tiedote olisi toiminut hyvänä muistilistana, josta voi tarkastaa ja varmistaa asioita hoidon alkessa. Hän olisi toivonut, että heidänkin päiväkodistaan olisi annettu näin hyvä tietopaketti jo ennen hoidon alkamista.

Kalevalan päiväkodin henkilöstöltä saadun palautteen mukaan tiedote on selkeä. He pitivät erityisen tärkeänä sitä, että tiedote on muokattavissa. Uuden päiväkodin valmistuessa tiedotteessa esitetyt asiat tulevat kuitenkin ainakin joiltain osin muuttumaan, jolloin tiedotteen päivittäminen jää henkilöstölle. Henkilöstö halusi jättää tiedotteen heti vanhemmille luettavaksi toimipisteen ilmoitustaululle. Henkilöstö on todella kiitollinen tekemästämme työstä, sillä kiireisessä vuorohoidon arjessa kehittämistyölle jää vain vähän aikaa.

Haimme palautetta myös Pieksämäen päivähoitotoimistosta kolmelta päivähoiton ohjaajalta. He toimivat päivähoiton asiakaspalvelijoina ja ohjaavat vanhempia päivähoitoon liittyvissä asioissa, kuten päivähoitopaikan hakemisessa. Heiltä saamastamme palautteesta kävi ilmi, että tiedote on helppo, selkeä ja se sisältää kaikki tärkeät osa-alueet. He kiinnittivät huomiota tiedotteessa esiteltyjen asioiden järjestykseen. He katsoivat, että yhteistyöstä olisi parempi kertoa tiedotteen alussa ja jättää hygienia osuus loppuun. Heidän mielestään on hienoa, että päiväkodin yhteistyökumppanit esitellään heti vuoropäivähoitosuhteen alkaessa luonnollisena osana päiväkodin arkea. Päivähoiton ohjaajat pyysivät saada tiedotteen myös itselleen helpottamaan omaa työtään.

Pyysimme ja saimme palautetta myös Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatuksen johtajalta. Hän kommentoi, että tiedotteen asiat on tiivistetty ja jäsenneilty hyvin sekä asiakaslähtöisesti. Hänen mielestään tiedotteen ulkoasussa on otettu hyvin huomioon kuvien ja tekstin asettelu. Hän pyysi korjaamaan muutaman kieliopillisen virheen ja lisäämään muutamia seikkoja, muun muassa korostamaan uuden päiväkodin valmistumista.

8 POHDINTA

8.1 Eettisyys

Diakonia- ammattikorkeakoulun *Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä -oppaan* (2010, 11) mukaan eettisten periaatteiden tavoitteena on tasa-arvoinen vuorovaikutus, ihmisten kunnioittaminen ja oikeudenmukaisuuden korostaminen. Eettisyys näkyy työssämme kriittisenä pohdintana valitessamme lähdekirjallisuutta sekä työmenetelmiä. Arvioimme oman työmme toteutusta ja tuotosta sekä niiden vaikutuksia eettisten periaatteiden mukaan. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina meidän on pystyttävä tekemään työtämme eettisten periaatteiden mukaan ja reflektoimaan jatkuvasti omaa toimintaamme.

Opinnäytetyön tulee käsitellä ajankohtaista ja tarpeellista aihetta eettisten periaatteiden mukaan (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 11). Katsomme aiheemme vuorohoidosta olevan ajankohtainen, sillä yhteiskunnassamme sen tarve ja merkitys kasvaa koko ajan. *Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä -oppaasta* (2010, 44) käy ilmi, että opinnäytetyöyhteistyöstä on tehtävä sopimus sen ollessa työelämästä saatu toimeksianto. Työskentelimme koko prosessin ajan tiiviissä yhteistyössä työelämäyhteistyötahomme kanssa. Yhteistyömme pohjaksi teimme työelämäyhteistyösopimuksen, sillä valmis produktio tulee Kalevalan päiväkodin käyttöön. Emme tarvinneet erillistä tutkimuslupaa toteuttamallemme kyselylle, sillä Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatuksen johtaja katsoi, että työelämän kanssa tehty sopimus riittää. Olimme hänen kanssaan samaa mieltä, sillä keräsimme kyselyllä informaatiota vain lasten vanhemmilta sekä päiväkodin henkilöstöltä. Jos aineistonkeruun kohteena olisi ollut esimerkiksi alaikäisiä lapsia, lupa-asiat olisi pitänyt hoitaa heidän huoltajiensa kanssa.

Pidimme yhteyttä työelämäyhteistyötahomme kanssa puhelimitse sekä sähköpostitse. Pyrimme ottamaan yhteyttä silloin, kun tiesimme henkilökunnalla olevan aikaa vastata puhelimeen, esimerkiksi lasten päiväuniaikaan. Halusimme näin kunnioittaa heidän työrauhaansa. Suosimme sähköpostia, sillä näin yhteyshenkilöillämme oli aikaa perehtyä asiaan ja mahdollisesti kysyä työyhteisön mielipidettä heille sopivaan aikaan. Tiedotimme työelämäyhteistyötahoa säännöllisin väliajoin prosessin etenemisestä. Kannus-

timme yhteyshenkilöitä tiedottamaan opinnäytetyötämme koskevia asioista koko työyhteisölle.

Kerätessämme kyselyihin vastauksia vanhemmilta sekä päiväkodin henkilöstöltä pyrimme säilyttämään heidän anonymiteettinsä. Pyysimme vanhempia palauttamaan täytetyt kyselylomakkeet suljettuun laatikkoon, minkä toimme sen esiin saatekirjeessä. Henkilökuntaa pyysimme palauttamaan kyselyt vastaamisen jälkeen suljetussa kirjekuoressa yhteen palautuslaatikkoon, mikä edesauttoi anonymiteetin säilymistä, kuten olemme jo edellä todenneet. Puhuttaessa päiväkodin eri toimiryhmistä olemme jättäneet mainitsematta tunnistetekijät. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 13). Kokosimme palautuneet kyselyt yhteen paikkaan ja säilytimme ne niin, ettei kukaan muu kuin me opinnäytetyön tekijät pääsisi niitä lukemaan. Palautettuaamme valmiin opinnäytetyön huolehdimme siitä, että kaikki keräämämme aineisto hävitetään asianmukaisesti.

Päädyimme kuvaamaan tiedotteeseen tulevat kuvat itse varmistuaksemme siitä, että toimimme lain mukaan tekijänoikeuksia kunnioittaen. Kuvissa ei esiinny tuotemerkkejä eivätkä kuvattujen lasten kasvot näy. Kuvaamamme lapset ovat omia lapsiamme. Tiedotteen loppuun olemme koonneet lähdeluettelon.

Päivähoidon aloituksesta käydään aika ajoin kiivastakin keskustelua. Asiantuntijoita ja aivan tavallisia ihmisiä puhuttaa se, minkä ikäisenä lapsen olisi parasta aloittaa päivähoito ja miten tämä vaikuttaa lapsen kasvuun ja kehitykseen. Asiasta on kaksi erilaista näkökulmaa. Toiset ovat sitä mieltä, että alle kolmevuotiaan lapsen ei missään nimessä kuuluisi olla muualla kuin kotihoidossa. Toinen näkökulma taas puhuu lapsen sosiaalisten taitojen karttumisen puolesta, eikä varhaista päiväkodin aloittamista pidetä ongelmana. Emme ota työssämme kantaa tähän kysymykseen. Käsittelimme teoriaosuudessamme niin alle kuin yli kolmevuotiaiden lasten päivähoiton aloitukseen liittyviä asioita neutraalisti.

8.2 Jatkotutkimusaiheita ja kehittämideoita

Lasten päivähoitolakia uudistetaan parhaillaan. Työssämme olemme viitanneet Sosiaali- ja terveysministeriön *Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjaukset* -julkaisuun. Julkai-

sussa todetaan, ettei laki nykyisellään huomioi riittävästi ympärivuorokautisessa hoidossa olevien lasten yksilöllisen kasvun ja hoidon tarvetta. Uusi laki tulee ottamaan tähän kantaa, mikä on mielestämme aiheellista. Laissa ei myöskään määritellä lastentarhanopettajan tehtävää ryhmän ohjaajana iltaisin tai viikonloppuisin. Käytännössä osa lapsista tarvitsee hoitoa vain iltaisin, öisin tai viikonloppuisin, jolloin he eivät tavoita lastentarhanopettajaa.

Hakiessamme tietoa ja aikaisempia tutkimuksia opinnäytetyömme aiheesta saimme huomata, että vuorohoidosta ei ole tehty tarpeeksi tieteellistä tutkimusta. Erityisesti väitöskirjatasoinen tutkimustieto aiheesta puuttuu. Tämä olisi mielestämme otettava huomioon ja tutkimustarpeeseen olisi syytä vastata.

Aikaisempien tutkimusten ja teorian tiedon mukaan kotikäynteinä toteutettavat aloituskeskustelut tukevat päivähoiton aloitusta. Kotona käydyt päivähoiton aloituskeskustelut eivät kuitenkaan toteudu tällä hetkellä Pieksämäellä. Mielestämme tämä olisi kehittämistä vaativa osa-alue kunnan varhaiskasvatuksessa. Kotona käytävä aloituskeskustelu antaisi työntekijöille mahdollisuuden tutustua lapseen hänen luonnollisessa elinympäristössään. Lapselle vieraassa ympäristössä hänen käytöksensä voi olennaisesti muuttua ja antaa näin osittain vajavaisen kuvan lapsen persoonasta varhaiskasvatuksen työntekijöille. Vanhemmat voivat olla avoimempia, mikäli heidät kohdataan heidän omassa elinympäristössään.

Työmme edetessä pohdimme omahoitajamenetelmän toimivuutta vuorohoidossa. Henkilöstön ja perheiden kohtaaminen on hyvin sattumanvaraista, mikä johtuu vaihtelevista työajoista. Etenkin hoidon alkaessa olisi tärkeää, että lapsi pystyisi kiinnittymään edes yhteen aikuiseen. Lapsen yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa helpottaisi myös se, että yksi tai useampi henkilöstön jäsen olisi täysin tietoinen lapsen kehityksen vaiheista ja arkisista toimista. Omaha-ohitajan roolia ja konkreettisia työtehtäviä kehittämällä menetelmää olisi vuorohoidossakin mahdollisesti helpompi toteuttaa. Työparitoiminta voisi olla myös yksi ratkaisuvaihtoehto.

Hoitohenkilöstön kanssa pohdimme tutustumiskäyntien roolia ja niiden järjestämistä. Ensimmäisellä tutustumiskäynnillä perheille tulee usein paljon tärkeää tietoa yhdellä kertaa, ja kaikkea tietoa voi olla työläs sisäistää tutustumiskäynnin aikana. Tiedon mää-

rä saattaa myös hämmentää joitakin vanhempia ja ne tärkeimmät mieltä askarruttavat asiat jäävät helposti kysymättä. Mielestämme valmistamamme tiedote olisi syytä saada vanhempien luettavaksi jo ennen ensimmäistä tutustumiskertaa. Tiedotteeseen tutustuessa vanhemmille voi herätä kysyttävää tai tarkennettavaa, ja tarkentavia kysymyksiä voisi näin esittää jo ensimmäisellä tutustumiskäynnillä, mikä lisäisi vanhempien varmuutta suuren muutoksen edessä. Kun perheiden päivähoitohakemus on vastaanotettu ja lapsi on sijoitettu Kalevalan päiväkotiin, lähetettäisiin tiedote perheelle sähköpostitse tai kirjeitse. Tiedote voisi olla jaettavissa myös päivähoitotoimistossa.

Pohdimme työelämäyhteistyötahon kanssa lisäksi päivähoidon yhteistyökumppaneiden merkitystä vanhemmille. Kiertävän erityislastentarhanopettajan rooli koetaan usein varsin negatiivisena. Yhteistyökumppanit ovat kuitenkin päivähoidon käytettävissä, mikä on lapsen kehityksen tukemisen ja työyhteisön kannalta erittäin hieno asia. Pohdimme asiaa myös valmistaessamme tiedotetta: kuinka kiertävän erityislastentarhanopettajan roolia voisi avata niin, että se välittäisi vanhemmille positiivisempaa kuvaa erityislastentarhanopettajan roolista ja tehtävästä päiväkodissa sekä lapsen ja perheiden tukena.

Kalevalan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan päivittäisiä kohtaamisia kasvatuskumppanuutta ylläpitävinä tekijöinä, ja ne koetaan tärkeäksi osaksi päiväkodin ja perheiden välistä kanssakäymistä. Vanhemmille sekä Kalevalan päiväkodin henkilöstölle teettämämme kyselystä kävi kuitenkin ilmi, että nämä tuonti- ja hakutilanteet eivät tällä hetkellä toteudu kummankaan osapuolen toivomalla tavalla. Sekä vanhemmat että henkilöstö kokivat, että nämä tilanteet ovat usein liian kiireisiä, eikä kuulumisten vaihtamiseen ole riittävästi aikaa. Ehdotuksemme tämän asian kehittämiseksi on, että koko henkilöstö tekisi yhteisen sopimuksen ja selkeän työnjaon perheenkohtaamisesta lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Lisäksi henkilöstä voisi kannustaa vanhempia keskusteluun, mikä edesauttaisi kasvatuskumppanuuden kehittymistä ja säilymistä.

Saimme tiedotteesta paljon positiivista palautetta. Sen rakenteen katsottiin olevan selkeä ja helppolukuinen. Tiedotteesta voisi olla hyötyä myös muille tahoille. Mielestämme tiedotteen pohjaa voisivat käyttää myös muut kunnan päiväkodit, koulut, järjestöt ja seurakunta.

8.3 Opinnäytetyöprosessi ammatillisen kasvumme tukena

Sitouduimme heti alusta alkaen yhdessä opinnäytetyöprosessiimme. Sitoutuneisuuteen vaikuttivat aiheen mielenkiintoisuus, tavoitteellisuus ja ajankohtaisuus sekä halu palvella Kalevalan päiväkotia. Tämä näkyi koko opinnäytetyöprosessin ajan muun muassa aktiivisena ohjauksen hakemisena ohjaavalta opettajalta ja opinnäytetyöpajoista sekä seminaareihin ja opponointeihin panostamisena. Lisäksi pidimme aktiivisesti yhteyttä työelämäyhteistyötahoomme. Olimme kiinnostuneita myös opiskelutovereidemme opinnäytetöistä, ja vertaistuki ja -arviointi olivatkin kannattelevia voimia prosessin edetessä. Halusimme myös itse tuoda kaiken kokemuksemme muille avuksi ja esimerkiksi.

Teimme opinnäytetyömme melko nopeassa aikataulussa. Tiedostimme tämän olevan haaste, mutta mielestämme pääsimme asettamiimme tavoitteisiin, sillä saimme tehtyä toimivan tuotteen eli tiedotteen palvelemaan Kalevalan päiväkodin lasten perheitä sekä henkilökuntaa. Nopean työskentelytahdin aiheuttamat aikataululliset rajat aiheuttivat sen, ettemme aluksi ehtineet tutustua teoriaan riittävästi. Huomasimme tämän myöhemmin palatessamme tarkastelemaan kyselyitä. Myöhemmin mieleemme tuli kysymyksiä, joita olisimme halunneet kysyä perheiltä. Työmme kannalta tarkoituksenmukaista olisi ollut kysyä esimerkiksi sitä, huomioitiinko perheiden erilaiset taustat hoidon alkaessa. Kysyimme tätä henkilöstöltä, joten olisi ollut mielenkiintoista verrata henkilöstön ja vanhempien kokemuksia. Aikataulumme puitteissa ei valitettavasti ollut mahdollista, että tiedotetta olisi testattu käytännössä vuorohoidon aloittavalla perheellä.

Työn aiheen rajaamisen jälkeen aloimme kirjoittaa teoriaosuutta tutustumalla eri lähteisiin ja vertailemalla niitä, mikä auttoi tutkimuskirjallisuuden arviointia ja lisäsi lähdekriittisyyttä. Teimme hakuja tietokannoista eri hakusanoja käyttäen. Käyttämiämme hakusanoja olivat muun muassa *vuorohoito*, *päivähoito*, *vuoropäivähoito*, *lapsen kehitys*, *päivähoidon aloitus*, *kasvatuskumppanuus* ja *kiintymyssuhteet*. Etsimme teoksia, artikkeleita, väitöskirjoja sekä tutkimuksia aiheesta. Haastetta aiheutti se, ettei tietoa vuorohoidosta ole juuri saatavilla, ja lähdimmekin panostamaan tähän heti aiheen rajauksen jälkeen. Seurasimme opinnäytetyöprosessimme ajan median ajankohtaisia julkaisuja, jotka käsittelivät vuorohoitoa.

Vuorohoidosta ovat kirjoittaneet lähinnä sosiaalian opiskelijat opinnäytetöissään ja pro gradu -tutkielmissaan. Tämä oli yksi opinnäytetyöprosessimme haasteista, ja prosessin aikana opimme käyttämään erilaisia lähteitä monipuolisesti. Tulevaisuudessa lastentarhanopettajina työskennellessämme eteemme tulee väistämättä jossain vaiheessa asioita, joita meidän täytyy ammattilaisina pystyä tutkimaan ja ratkaisemaan itsenäisesti. Tällöin opinnäytetyöprosessin aikana oppimamme tiedonhakutaidot sekä lukemamme tieteelliset julkaisut auttavat tiedon etsimisessä sekä arvioinnissa.

Meillä oli alusta saakka selkeä työnjako. Toinen meistä oli päävastuussa yhteydenpidosta päiväkodin henkilöstöön ja toisen päävastuuna oli tietotekniikka, muun muassa kyselyiden ja tiedotteen ulkoasun hiominen. Pohdimme aina ensin yhdessä, mitä teemme ja miksi, jonka jälkeen jaoimme töitä tasapuolisesti. Olimme tiiviisti yhteydessä toisiimme työskennellen sekä yhdessä että erikseen. Molemmat kantoivat vastuun työn etenemisestä ja yhteistyömme sujui hyvin. Suurista ratkaisuksista, kuten opinnäytetyön luonteesta ja rajauksista, olimme yhtä mieltä. Opinnäytetyöprosessin edetessä meillä oli kuitenkin paljon erilaisia näkemyksiä muun muassa aikataulutuksesta sekä tekstin ulkoasuun liittyvistä tekijöistä. Erilaiset näkemykset saivat meidät pohtimaan asioita useammasta näkökulmasta, ja koemme sen olleen ammatillisen kasvumme kannalta välttämätöntä. Työelämässä tulemme tarvitsemaan neuvottelutaitoja ja toisten mielipiteiden kunnioittamista.

Mielestämme onnistuimme sitouttamaan työelämäyhteistyötahon kiitettävästi työhömmemme. Pidimme heihin aktiivisesti yhteyttä ja kysyimme heidän mielipiteitään. Kunnioitimme heidän näkemyksiään ja toimimme heidän ohjeidensa mukaisesti. Erityisen onnistunut ratkaisu oli osallistua päiväkodin eri toimipisteiden vanhempainiltoihin. Työsämme olemme tuoneet ilmi kolme erilaista tapaa toteuttaa kyselyt vanhempainilloissa. Kokemuksemme mukaan paras tapa saada vastauksia kyselyyn oli osallistua vanhempainiltaan ja kerätä vastaukset paikan päällä.

Koska yksi työmme tavoitteista on lisätä tietoa vuorohoidosta, lähetimme opinnäytetyöstämme juttuvinkin Pieksämäen lehteen. Kerroimme viestissämme opinnäytetyöstämme ja vuorohoidosta. Korostimme rakenteilla olevaa uutta vuoropäiväkotia ja ihmisten kiinnostusta sitä kohtaan. Tässäkin asiassa toimimme yhteistyössä Kalevalan päiväkodin henkilöstön kanssa ja kysyimme heiltä luvan ennen juttuvinkin lähettämistä.

Kuten olemme aikaisemmin tuoneet ilmi, vuoropäivähoitoon haetaan ja hakeudutaan koko ajan. Vuorohoidon tarve kasvaa jatkuvasti, minkä vuoksi on tärkeää tuntea siihen liittyvät osa-alueet. Vuoropäivähoidon aloituksessa henkilöstön on tiedostettava suomalaisten perheiden jatkuvasti nopeutuva elämänrytmi ja sen vaikutukset perheen arkeen. Henkilöstön on tuettava perhettä lastensa kasvatuksessa kiireisen arjen keskellä. Varhaiskasvatuksessa toimivien työntekijöiden on pystyttävä kehittämään toimintaansa muuttuvan yhteiskunnan mukana, sillä perheiden tarpeet muuttuvat jatkuvasti muun muassa työelämän asettamien paineiden takia.

Kasvatuskumppanuutta ei voida korostaa liikaa, sillä hyvä yhteistyö henkilöstön ja perheen välillä on merkittävässä asemassa lapsen tasapainoisen ja turvallisen kasvun sekä kehityksen tukemisessa. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset toimivat työssään myös asiakaspalvelijoina. Haluamme tulevana varhaiskasvattajina panostaa tähän, sillä se on osa perheen tukemista. Perheiden tarvitessa päivähoitoa, hoitopaikasta tulee suuri osa lapsen elämää. Päivähoidossa on kiinnitettävä huomiota tavoitteellisten toimintojen lisäksi siihen, että lapselle turvataan riittävästi aikuisen huomiota ja läheisyyttä. Lapselle on annettava mahdollisuus tulla syliin ja aidosti kohdatuksi.

Tulevana ammattilaisina haluamme toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ottaen huomioon edellä mainitut asiat ja tuoda tietomme sekä taitomme myös työelämään. Sosionomikoulutus on antanut meille laajan osaamisen sosiaalialalta. Nykypäivänä perheiden tuentarpeet ovat lisääntyneet, ja näillä taidoilla pystymme kokonaisvaltaisesti tukemaan lasten lisäksi heidän perheitään. Koemme kehittämispainotteisen opinnäytetyön tekemisen eduksi sen, että olemme saaneet opinnäytetyöprosessimme aikana valmiuksia ja taitoja tulevaisuuden työelämää varten, esimerkiksi juuri toiminnan kehittämisen suhteen. Toivomme kykenevämmekä kehittämään työssämme lastentarhanopettajina sekä omaa toimintaamme että koko työyhteisön ja yksikön toimintaa.

LÄHTEET

- Ahola, Mia 2010. Hyvää yötä ja huomenta. Opettaja. 10.12.2010 (49). 16–20. Viitattu 15.1.2013.
http://www.opettaja.fi/pls/portal/docs/PAGE/OPETTAJALEHTI_EPAPER_PG/2010_49/page16.htm
- Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus. Tampere: Vastapaino.
- Anttila, Pirkko 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Hamina: AKATIIMI Oy.
- Crain, William 1992. Theories of Development. Concepts and Applications. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C katsauksia ja aineistoja 17. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.3.2013.
http://www.diak.fi/files/diak/Julkaisutoiminta/C_17_ISBN_9789524930994.pdf
- Färkkilä, Niilo; Kahiluoto, Tarja & Kivistö, Merja 2005. Lasten päivähoiton tilannekatsaus syyskuu 2005. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 2006:16. Viitattu 29.1.2014.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=D_LFE-3762.pdf
- Hannuniemi, Tiina 2011. Kurkistus lapsen arkeen vuorohoidossa. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu-tutkielma.
<http://pre20090115.stm.fi/h11147933743069/passthru.pdf>.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Ihalainen, Jarmo & Kettunen, Terttu 2011. Turvaverkko vai trampoliini - sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Perheet 24/7 – tutkimuksen tuloksia. Viitattu 23.2.2014.
http://www.jamk.fi/Global/Hankeet/Perheet%2024_7/41266_perheet_24_7_raportti.pdf

- Kalevalan päiväkoti 2013. Pieksämäen kaupunki. Varhaiskasvatussuunnitelma.
- Kalland, Mirjam 2011. Päivähoito kiintymyssuhdeteorian valossa. Teoksessa Mirjam Kalland & Jari Sinkkonen (Toim.) 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro Oy, 147–171.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2011. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Kela 2013. Vanhempainvapaan jälkeen. Viitattu 2.9.2013.
<http://www.kela.fi/vanhempainvapaan-jalkeen>.
- Keskinen, Soili & Virjonen, Heli. (toim.) 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.
- Keskinen, Soili 2006. Päivähoito hyväksi tytöille ja pojille? Teoksessa Jari Sinkkonen (Toim.) 2006. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY, 218–237.
- Kirkkopelto, Katri & Wäre, Mervi 2010. Oona ja Eetu päivä hoidossa. Helsinki: Lastenkeskus
- Koivula, Maija 2004. Vanhempien kokemuksia perhetyöstä päiväkodissa. Teoksessa Soili Keskinen & Heli Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 73–104.
- Laki lasten päivähoitosta 1973. 19.1.1973/36. Finlex – ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 9.1.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.
- Lastentarhanopettaja 2013a. Pieksämäen kaupunki. Henkilökohtainen tiedonanto 2.9.
- Lastentarhanopettaja 2013b. Pieksämäen kaupunki. Henkilökohtainen tiedonanto 2.9.
- Lastentarhanopettaja 2014. Pieksämäen kaupunki. Henkilökohtainen tiedonanto 8.1.
- Lund, Tarja 2006. Miten Suokankujan päiväkodissa autetaan lasta kasvamaan. Teoksessa Jari Sinkkonen (Toim.) 2006. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY, 238-256.
- McDowall Clark, Rory 2013. *Childhood in Society for the Early Years*. London: Sage.
- Mikkola, Petteri & Nivalainen, Kirsi 2010. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.
- Munter, Hilikka 2002. Lapsi aloittaa päivähoiton. Teoksessa Aili Helenius; Kirsti Kari-la; Hilikka Munter; Pirkko Mäntynen & Helena Siren-Tiusanen 2002. Pie-

- net päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY.
- Nuutinen, Sirkka 2014. Päiväkodin johtaja. Kasvatuskumppanuus kouluttaja. Henkilökohtainen tiedonanto 10.1.
- Perusopetuslaki 1998. 21.8.1998/628. Finlex – ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 9.1.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>.
- Pieksämäki 2012. Päivähoito & esiopetus. Viitattu 1.9.2013. <http://www.pieksamaki.fi/fi/paeivaekodit/kalevalan-paeivaekoti>
- Pieksämäki 2013. Päivähoito & esiopetus. Päivähoitoon hakeminen. Viitattu 10.1.2014. <http://www.pieksamaki.fi/fi/hakeminen>.
- Pihlaja, Päivi & Viitala, Riitta 2004. Erityiskasvatus varhaislapsuudessa. Helsinki: WSOY.
- Päivähoidonohjaaja 2013. Pieksämäen kaupunki. Henkilökohtainen tiedonanto 8.9.
- Rusanen, Erja 2011. Hoiva, Kiintymys ja lapsen kehitys. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Räihä, Hannele 2004. Perheen vuorovaikutus ja lapsen kehitys. Teoksessa Soili Keskinen & Heli Virjonen (toim.) 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 125-137.
- Rönkä, Anna; Malinen, Kaisa & Lämsä, Tiina 2009. Pikkulapsiperheiden arjen paletti. Teoksessa Anna Rönkä; Kaisa Malinen & Tiina Lämsä (Toim.) Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa 2009. Juväskylä: PS-kustannus, 11–19.
- Siippanen, Anna 2012. ”Se tietynlainen vapaus että lapset tietää että koko talo on tyhjä”. Vuorohoidon joustavat sukupolvisuhteet. Teoksessa Sami Myllyniemi; Elina Pekkarinen & Kaisa Vehkalahti 2012. Lapset ja nuoret instituutioiden kehyksissä. Nuorten elinolot -vuosikirja 2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 116–127.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Varhaiskasvatustutkimus ja varhaiskasvatuksen kansainvälinen kehitys. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan Varhaiskasvatustutkimus ja kansainvälinen tilanne –jaoksen raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:6. Viitattu 14.1.2014. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=D LFE-3746.pdf&title=Varhaiskasvatustutkimus_ja_varhaiskasvatuksen_kansainvalinen_kehitys_fi.pdf.

- Sosiaali- ja terveysministeriö 2009. Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan jaosto varhaiskasvatustalainsäädännön kehittämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:28. Viitattu 20.2.2014.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-9933.pdf.
- Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Viitattu 14.1.2014. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>
- Tarvonen, Eija 2008a. Vuorohoidon linjaukset Pieksämäen kaupungissa 1.8.2008 lukien. Viranhaltijan päätös.
- Tarvonen, Eija 2008b. Vuorohoidon linjaukset. Päivähoidon johtaja. Viranhaltijapäätös. Liite 1.
- Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 20.12.2013.
<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>
- Varhaiskasvatussuunnitelma 2013. Pieksämäen kaupunki.
- Vilén, Marika; Vihunen, Riitta; Vartiainen, Jari; Sivén, Tuula; Neuvonen, Sohvi & Kurvinen, Auli 2007. Lapsuus, erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Vilkkä, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vuorohoidon muistilista Virkussa 2011. Pieksämäen kaupunki. Kalevalan päiväkoti. Moniste.

LIITE 1:Saatekirje vanhemmille

Hyvät Vanhemmat

Olemme Diakonia-ammattikorkeakoulun Sosionomi (AMK) opiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä, jonka aiheena on vuoropäivähoidon aloitus. Opinnäytetyömme tarkoituksena on kehittää vuoropäivähoidon aloitusta Kalevalan päiväkodissa. Vuorohoidon aloittaminen on koko perheelle iso muutos ja sen takia kehittämissyötämme tavoitteena on tehdä vuorohoidon aloituksesta mahdollisimman sujuva ja mielekäs kokemus sekä lapsille että vanhemmille.

Opinnäytetyömme myötä syntyy vanhemmille suunnattu ja päiväkodin www-sivustolle tiedote päivähoitotoimintaan liittyvistä asioista. Tähän tarvitsemme teidän vanhempien arvokkaita kokemuksia ja kehittämissideoita. Pyydämmekin teitä vastaamaan luomaamme kyselyyn. Kysely palautetaan nimettömänä, eikä kyselyn vastauksia tulla käyttämään tämän opinnäytetyön ulkopuolella. Mikäli teille herää kysymyksiä vastattaessa ajatuksia, voitte kirjoittaa ne ylös lomakkeen loppuun varattuun kohtaan ja jatkaa tarvittaessa paperin kääntöpuolelle. Kaikki näkemykset ovat tervetulleita ja otamme niitä mielellämme vastaan! Teidän kokemanne pohjalta voimme kehittää vuoropäivähoidon aloittamista niin, että se palvelee entistäkin paremmin perheitä.

Kiitos ajastanne ja vastauksistanne ☺

Terveisin,

Henriikka Heinonen ja Mira Martikainen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Halutessanne meihin voi ottaa yhteyttä päiväkodin henkilökunnan kautta tai sähköpostitse osoitteeseen xxx@xxx

LIITE 2: Kysely vuorohoidon aloittamisesta Kalevalan päiväkodin lasten vanhemmille

Kysely vuorohoidon aloittamisesta Kalevalan päiväkodin lasten vanhemmille

1. Minkä ikäisenä lapsenne aloitti vuorohoidossa?

2. Jos perheessänne on muita lapsia, ovatko he olleet aiemmin (vuoro)päivähoitossa? (Ympyröi)

- a. Kyllä
- b. Ei

3. Mistä saitte/etsitte tietoa perheellenne sopivasta hoitopaikasta? (Ympyröi)

- a. Pieksämäen kaupungin www-sivuilta
- b. Päivähoitotoimistosta
- c. Suoraan päiväkodista
- d. Ystäviltä, tuttavilta
- e. Jostain muualta, mistä? _____

	Ei mielipidettä	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Ympyröi mielipidettäsi vastaava luku.					
4. Olisin halunnut ohjausta hoitopaikan valintaan liittyvissä asioissa	0	1	2	3	4
5. Tiesin, mistä ohjausta on mahdollista saada	0	1	2	3	4
6. Sain hakemaani ohjausta	0	1	2	3	4
Jos saitte, mistä _____					
7. Olin yhteydessä hoitopaikkaan ennen hoidon alkamista Jos olitte, milloin? (Ympyröi)	0	1	2	3	4
a. Kaksi viikkoa ennen hoidon alkua					
b. Viikkoa ennen hoidon alkua					
c. Hoidon alkavalla viikolla					
d. Jonkin muu aika, milloin _____					
8. Perhettämme kannustettiin tutustumiskäynnille päiväkotiin ennen hoidon aloittamista	0	1	2	3	4
9. Päiväkodista saadut materiaalit hoidon alkaessa olivat riittävän selkeitä	0	1	2	3	4

10. Päiväkodista saaduissa materiaaleissa oli riittävästi tietoa	0	1	2	3	4
<p>Jos ette ole täysin samaa mieltä, mitä olisitte kaivanneet lisää? (Tarvittaessa voitte jatkaa paperin kääntöpuolelle)</p> <hr/> <hr/>					
11. Lapseni viihtyy päiväkodissa	0	1	2	3	4
12. Voin jättää lapseni luottavaisin mielin päiväkotiin	0	1	2	3	4
13. Pidän henkilökuntaa ammattitaitoisena	0	1	2	3	4
14. Päiväkodin henkilökunta on helposti lähestyttävää	0	1	2	3	4
15. Olen saanut luotua luottamuksellisen suhteen hoitajiin tai johonkin yksittäiseen hoitajaan	0	1	2	3	4
<p>Jos ette ole täysin samaa mieltä, mikä tähän on vaikuttanut? (Tarvittaessa voitte jatkaa paperin kääntöpuolelle)</p> <hr/> <hr/>					
16. Minua kuunnellaan lapseeni liittyvissä asioissa	0	1	2	3	4
17. Lapseni unirytmistö toteutuu myös päiväkodissa	0	1	2	3	4
18. Lapseni ruokailutottumukset toteutuvat myös päiväkodissa	0	1	2	3	4
19. Lapseni ulkoilee riittävästi päiväkodissa	0	1	2	3	4
20. Lapseni otetaan päiväkotiin tullessa vastaan samalla tavalla vuorokauden ajasta riippumatta	0	1	2	3	4
21. Tunnen päiväkodin vuorokausi rytmin	0	1	2	3	4
22. Tunnen vuorohoidon linjaukset	0	1	2	3	4
23. Päiväkodin tilat palvelevat vuorohoitoa	0	1	2	3	4
24. Päiväkoti palvelee muutostilanteissa (esim. työvuorojen muuttuessa hoitajatkin on helppo vaihtaa)	0	1	2	3	4
<p>Jos ette ole täysin samaa mieltä ja olette kohdanneet tässä vaikeuksia, millaisia? (Tarvittaessa voitte jatkaa paperin kääntöpuolelle)</p> <hr/> <hr/>					

Haluaisitteko sanoa jotain muuta?
(Tarvittaessa voitte jatkaa paperin kääntöpuolelle)

Kiitos vastauksistanne! 😊

LIITE 3:Saatekirje päiväkodin henkilöstölle

Hyvä Kalevalan päiväkodin henkilökunta

Olemme Diakonia-ammattikorkeakoulun Sosionomi (AMK) opiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä, jonka aiheena on vuoropäivähoidon aloitus. Opinnäytetyömme tarkoituksena on kehittää vuoropäivähoidon aloitusta Kalevalan päiväkodissa. Vuorohoidon aloittaminen on koko perheelle iso muutos ja sen takia kehittämistyömme tavoitteena on tehdä vuorohoidon aloituksesta mahdollisimman sujuva ja mielekäs kokemus sekä lapsille että vanhemmille.

Opinnäytetyömme myötä syntyy vanhemmille suunnattu ja päiväkodin www-sivustolle tuleva tiedote päivähoidon aloitukseen liittyvistä asioista. Tähän tarvitsemme teidän ammattilaisten arvokkaita kokemuksia ja kehittämisideoita. Pyydämmekin teitä vastaamaan luomaamme kyselyyn. Kysely palautetaan nimettömänä, eikä kyselyn vastauksia tulla käyttämään tämän opinnäytetyön ulkopuolella. Mikäli teille herää kysymyksiin vastattaessa ajatuksia, voitte kirjoittaa ne ylös lomakkeen loppuun varattuun kohtaan ja jatkaa tarvittaessa paperin kääntöpuolelle. Kaikki näkemykset ovat tervetulleita ja otamme niitä mielellämme vastaan! Teidän kokemanne pohjalta voimme kehittää vuoropäivähoidon aloittamista niin, että se palvelee entistäkin paremmin perheitä ja teitä henkilökuntaa työssänne.

Kiitos ajastanne ja vastauksistanne 😊

Terveisin,

Henriikka Heinonen ja Mira Martikainen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Halutessanne meihin voi ottaa yhteyttä päiväkodin henkilökunnan kautta tai sähköpostitse osoitteeseen xxx@xxx

LIITE 4: Kysely vuorohoidon aloittamisesta Kalevalan päiväkodin henkilökunnalle

KYSELY VUOROHOIDON ALOITTAMISESTA KALEVALAN PÄIVÄKODIN HENKILÖKUNNALLE

Ympyröi mielipidettäsi vastaava luku. Lisää vastaustilaa paperin kääntöpuolella 😊	Ei mielipidettä	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
1. Vanhemmillä on riittävästi tietoa saatavilla vuorohoidosta heidän valitessaan sopivaa hoitopaikkaa lapselleen	0	1	2	3	4
2. Kannustan perheitä tutustumiskäynnille ennen hoidon varsinaista aloittamista	0	1	2	3	4
3. Minulla on riittävästi työntekijänä aikaa tutustuttaa uusi perhe päiväkodin arkeen ja toimintaan ennen hoidon alkua Riittävä aika tutustumiskäynnille mielestäni on _____	0	1	2	3	4
4. Tunnen vuorohoidon linjaukset ja toimin työssäni niiden mukaan	0	1	2	3	4
5. Osaan vastata perheiden kysymyksiin vuorohoidosta ja päiväkodin toimintaperiaatteista	0	1	2	3	4
6. Mielestäni uusille perheille tällä hetkellä hoidon alkaessa jaettava materiaali on riittävää ja tarpeeksi selkeää. Kerro tästä tarkemmin _____ _____	0	1	2	3	4
7. Otan perheen vastaan ennakkoluulottomasti	0	1	2	3	4
8. Huomioin perheiden erilaiset taustat (Esim. Lastensuojelun asiakkuuden tai kulttuuritaustan ym) Kerro tästä tarkemmin _____ _____	0	1	2	3	4

9. Minulla on riittävästi aikaa kuunnella vanhempia	0	1	2	3	4
10. Lapsi otetaan päiväkotiin tullessa vastaan samalla tavalla vuorokauden ajasta riippumatta	0	1	2	3	4
11. Päiväkotimme palvelee muutostilanteissa (Esim. Työvuorojen muuttuessa hoitoaikoja on helppo vaihtaa) Kerro tästä tarkemmin <hr/>	0	1	2	3	4
12. Päiväkodin vuorokausirytmä on toimiva	0	1	2	3	4
13. Hyvä ilmapiiri työyhteisössämme tukee päivähoidon aloittamista Kerro tästä tarkemmin <hr/>	0	1	2	3	4

14. Mitkä seikat mielestäsi parantaisi ja helpottaisi vuorohoidon aloittamista perheen näkökulmasta?

15. Mitkä seikat mielestäsi asettavat vuorohoidon aloittamiseen haastetta perheen näkökulmasta?

16. Kerro kasvatuskumppanuuden toteutumisesta työssäsi ja sen synnystä uuden hoitosuhteen alkaessa

17. Vapaita ideoita ja kommentteja uuteen vuorohoidon alkaessa perheille jaettavaan tiedotteeseen

18. Kommentteja ja palautetta tästä opinnäytetyö prosessista opiskelijoille

19. Tähän voit kirjoittaa asioita, joita emme ole osanneet kysyä lomakkeessa mutta haluaisit tuoda ilmi

Kiitos vastauksistanne!

LIITE 5:Tiedote Kalevalan päiväkodissa aloittavien lasten perheille

Tervetuloa
Kalevalan päiväkotiin!

Päiväkotimme tarjoaa Pieksämäen alueella koko- ja osapäivähoitoa sekä vuorohoitoa. Päiväkodillamme on kolme tilapäistä toimipistettä, joissa toimii viisi eri ryhmää Virkku, Tintti, Tiput, Metsolat ja Pihlajaiset. Uusi päiväkotitoiminta valmistuu joulukuussa 2014.

Virkku

Kalevalankatu 38
76100 Pieksämäki

Virkku tarjoaa hoitoa 1-6-vuotiaille ympärivuorokauden ja tarvittaessa myös viikonloppuisin. Virkussa työskentelee kaksi ja puoli lastentarhanopettajaa sekä kahdeksan lastenhoitajaa. Päiväkodin johtajan työpiste sijaitsee Virkun tiloissa.

Tintti

Hiekanpääntie 9
76100 Pieksämäki

Tintti on ryhmä 3-6-vuotiaille. Tintin aukioloajat ovat hoidon tarpeen mukaan klo 5.30–22.00. Tintissä työskentelee yksi lastentarhanopettaja sekä kolme lastenhoitajaa.

Tiput

Hiekanpääntie 9
76100 Pieksämäki

Tiput on ryhmä perheen pienimmille 1-2-vuotiaille. Tipujen aukioloajat ovat hoidon tarpeen mukaan klo 5.30–22.00. Tipuilla työskentelee neljä lastenhoitajaa.

Metsolat

Tahintie 36
76100 Pieksämäki

Metsolat on ryhmä 3-5-vuotiaille. Hoitoa tarjotaan aamuvarhaisesta iltamyöhään, 5.30–21.30. Metsolassa työskentelee kaksi lastentarhanopettajaa sekä kaksi lastenhoitajaa.

Pihlajaiset

Tahintie 36
76100 Pieksämäki

Pihlajaiset on ryhmä perheen pienimmille, 1-2-vuotiaille. Hoitoa tarjotaan aamuvarhaisesta iltamyöhään, 5.30–21.30. Pihlajaisilla työskentelee yksi lastentarhanopettaja sekä kolme lastenhoitajaa.

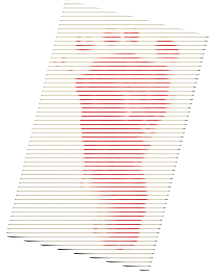
Kaikissa päiväkotimme ryhmissä toimii myös sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita työssäoppimisjaksoilla.

Kalevalan päiväkodin henkilökunnan työtä ohjaavat yhdessä sovitut arvot, jotka löytyvät päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmasta. Arvoja ovat kunnioitus, turvallisuus, luottamus, joustavuus ja ilo.

VUOROHOIDON LINJAUKSET

- **Vuorohoito ei ole subjektiivinen oikeus**, vaan sitä tarjotaan vanhemman opiskelun tai työstä johtuvan tarpeen mukaan.
- **Vuorohoito on tarkoitettu** säännöllisesti vuorohoitoa tarvitseville lapsille. Vuorohoito on klo 18.00–6.00 välillä tapahtuvaa hoitoa ja/tai viikonloppuhoitoa.
- Vuorohoidossa lapsen hoitoajat perustuvat **vanhempien työvuoroihin**. **Yövuoron jälkeiselle** nukkumapäivälle on mahdollista saada lapselle hoitoa, lapsi on tällöin haettava kotiin 8 tuntia työvuoron päättymisen jälkeen.
- Vanhemman vapaa- ja lomapäivät ovat **myös lapsen vapaa- ja lomapäiviä**. Vanhemman vapaa-, loma- tai sairauslomapäivinä ei tarjota vuorohoitoa mutta tarpeen vaatiessa lapsi voi tulla hoitoon klo 8-16, näistä poikkeamista on neuvoteltava erikseen henkilökunnan kanssa.
- **Hoitopäiväjaksujen pituus** voi olla korkeintaan 7 päivää. Poikkeuksista voidaan neuvotella perhekohtaisesti.
- **Lapsen hoitoajat on ilmoitettava** etukäteen kirjallisena, myös muutokset mieluummin kirjallisena tai puhelimitse (ei mielellään tekstiviestillä).
- **Seuraavan viikon hoitoajat** on ilmoitettava viimeistään keskiviikkona klo 12 mennessä, jolloin vahvistamme henkilökunnan seuraavan viikon työajat.
- **Määräaikaan mennessä** ilmoitetut hoitoajat sitoudutaan toteuttamaan. Tämän jälkeen tulevat hoitoaikojen muutokset voidaan huomioida, mikäli ne eivät aiheuta muutoksia henkilökunnan työvuoroihin. Tällaisessa tapauksessa vastuu omien lasten hoidon järjestämisestä on aina vanhemmilla.
- Jotta vuorohoidossa ei tulisi viime hetken peruutuksia, pyydetään vanhempia miettimään **hoidon tarve sitovasti etukäteen**
- Ensimmäiset lapset tulevat aamulla klo **5.30**. Lapset, jotka eivät jää yöhoitoon tulee hakea klo **21.30** mennessä.
- Jos vanhemman työvuoro päättyy klo 21 ja seuraavan aamun työvuoro alkaa viimeistään klo 7.00, **voi lapsi jäädä yöksi hoitoon**, jotta hänelle voidaan turvata riittävä yöuni.
- **Aamupala** tarjotaan klo 8.30 mennessä hoitoon tuleville, **lounas** klo 11 ja **välipala** klo 14. **Päivällinen**, noin klo 17, tarjotaan lapsille, joiden hoitoaika jatkuu klo 17.30 jälkeen. **Iltapala** on klo 19.30. Mikäli vuorohoidon ruokailuajat eivät sovi lapsen hoitoaikoihin, huolehtivat vanhemmat lapsen ruokailusta.
- **Jouluaattona** vuoropäiväkoti menee kiinni klo 13.30 ja avautuu seuraavan kerran 27.12 klo 5.30.
- **Juhannusaattona** vuoropäiväkoti menee kiinni klo 13.30 ja avautuu taas seuraavana maanantaina klo 5.30.

HYVÄ HYGIENIA EDISTÄÄ TERVEYTTÄ

Tutkimuksen mukaan kodin ulkopuolella päivähoidossa olevat lapset sairastavat infektioitaiteja enemmän kuin kotihoidossa olevat. Toivomme, että tuette päivähoitoa pyrkimyksessä vähentää lasten sairastumista osaltanne huolehtimalla alla luetelluista seikoista.

- Päivähoitoon tullessa vanhemmat huolehtivat lapsen käsienpesusta.
- Lyhyet kynnet helpottavat käsien pysymistä puhtaana.
- Kädet tulee pestä WC-käynnin jälkeen, ennen ruokailua, ulkoilun jälkeen sekä nenän niistämisen jälkeen niin kotona kuin päivähoidossakin.
- Unilelu säilytetään lapsen omassa lokerossa. Likaantunut unilelu lähetetään kotiin pestäväksi.
- Tuttia pyritään käyttämään vain lapsen nukkuessa. Tutti puhdistetaan kotona ja puhdasta tuttia säilytetään nimetyssä rasiassa lapsen lokerossa.
- Yleisen siisteyden säilymiseksi omien ja lasten jalkineiden riisuminen eteisessä auttaa pitämään lattiat puhtaina.

Jos vanhempi tai lapsi sairastuu...

- Jos vanhempi sairastuu, ettekä koe pystyvänne hoitamaan lastanne, otattehan yhteyttä päiväkotiin. Tällaisissa tapauksissa lapsenne hoitoajoista voidaan sopia erikseen. Samoin voidaan menetellä, mikäli perheessänne tapahtuu jotain äkillistä ja yllättävää tai esimerkiksi muutatte ja tarvitsette lapsellenne päivähoitoa muun syyn kuin työn vuoksi.
- Lapsen edun mukaista on, että hän on tarpeeksi terve osallistuakseen kaikkeen päiväkodin toimintaan. Lapsi ei siis voi olla päivähoitossa sairaana tai toipilaana. Ilmoitathan lapsen sairastumisesta mahdollisimman pian päiväkotiin.
- Mikäli päiväkodistamme ilmoitetaan, että lapsesi on sairastunut hoitopäivän aikana, tulethan hakemaan hänet mahdollisimman pian.
- Lapsille ei pääsääntöisesti anneta lääkkeitä hoitopäivän aikana. Pyydämme vanhempia tiedottamaan lasta hoitavalle lääkärille, että reseptikuurit tulisi annostella siten, että lääkkeen anto hoituisi kotona.
- Päiväkodissamme huolehditaan vain pitkäaikaissairauksiin kuuluvista hoitotoimenpiteistä ja lääkityksistä. Vanhempien tulee perehdyttää henkilökunta sairauden hoitoon. Lääkehoidon toteuttamisesta tehdään kirjallinen sopimus päivähoiton ja vanhempien kesken.
- Lääkkeet on hoitoon tullessa toimitettava henkilökunnalle, niitä ei saa jättää lasten ulottuville lokeroon, reppuun tms.

VUOROKAUSIRYTMİ

klo

5.30	Päiväkoti avaa ovensa Leikkiä, kirjojen katselua, pelejä
8.00	Aamupala
8.45	Aamupiiri Ohjattua toimintaa pienryhmissä Ulkoilua
11.00	Lounas
12 -14	Päivälepo
14.00	Välipala Leikkiruudukko; lasten valitsemat leikit
17.00	Päivällinen Lastenohjelmia, leikkiä
19.30	Iltapala Rauhallista leikkiä Yöunille nukkumaan

Toiminta päiväkodissa pitää sisällään musiikkia, kädentaitoja, liikuntaa, retkiä ja leikkiä eri muodoissa.

Päiväkotimme ateriat tulevat ruokapalvelukeskuksesta. Iltaisin ja viikonloppuisin ruoka lämmitetään päiväkodilla. Aamu- ja iltapalat valmistamme päiväkodin omassa keittiössä.

LAPSELLE HOITON MUKAAN

- Sopivat ja sään mukaiset varusteet
- Varaa lapsellesi riittävästi varavaatteita, kumisaappaat ja sadevaatteet
- Sisäkengät tai -tossut
- Pehmeä unilelu
- Nimikoithan kaikki lapsesi vaatteet sekä kengät sekaannusten välttämiseksi
- Jumppavaatteet
- Xylitolpastillit nimikoituna
- Vaippoja, jos lapsesi tarvitsee niitä
- Lapsesi tarvitsemat rasvat

Yöhoitoon tuleva lapsi tarvitsee lisäksi...

- Yövaatteet
- Hammasharja

Kun tuotte lapsenne illalla klo 20 tai myöhemmin yöhoitoon, toivomme, että iltasuihkut ja iltapalat on jo hoidettu kotona.

Vietämme lasten syntymäpäiviä ilman tarjoilua. (Päivähoidon johtoryhmä 18.2.2014)

YHTEISTYÖTÄ LAPSEN PARHAAKSI

- Ennen hoidon alkua toivotamme koko perheenne tervetulleeksi tutustumaan päiväkotimme arkeen. Olette tervetulleita tutustumaan useampia kertoja, jotta lapsenne kokisi olonsa turvalliseksi hoidon alkaessa.
- Päivähoitohenkilökunnalla on vaitiolovelvollisuus perhettäsi ja lastasi koskevissa asioissa.
- Kaikille lapsille tehdään yhdessä vanhempien kanssa yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU). VASUUN kirjataan havaintoja lapsesta ja sovi-taan yhteisistä pelisäännöistä lapsen kasvatuksesta ja hoidosta. Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään noin kahden kuukauden kuluttua hoidon alkamisesta, kun olemme tutustuneet lapseenne.
- Lapsenne hoitoaikojen ulkopuolella olette perheenä tervetulleita päiväkodin järjestämiin tapahtumiin.
- Ilmoitattehan heti muutokset mm. osoite- ja puhelintiedoissa, työpaikan vaihdokset tai muutokset perhesuhteissa. Tällöin tiedämme, mistä olette tavoitettavissa, jos esim. lapsenne sairastuu kesken hoitopäivän.
- Mikäli ette itse hae lastanne päiväkodista, ilmoitattehan meille kenelle lapsenne saa luovuttaa hoitopäivän päättyessä.
- Toivomme avointa ja rehellistä yhteistyötä lapsen parhaaksi. Päiväkodissa on hyvä tietää, jos lapsi on esim. erityisen väsynyt tai hänen elämässään on mieltä vaivaavia asioita. Näin ymmärrämme paremmin lapsen käytöstä ja osaamme toimia kuhunkin tilanteeseen sopivimmalla tavalla.

PÄIVÄKODIN YHTEISTYÖKUMPPANIT

Päiväkodissa työskentelemme yhteistyössä monien eri tahojen kanssa lapsenne ja perheenne parhaaksi. Yhteistyö lähtee käyntiin keskusteltuumme aina ensin teidän kanssanne.

Yhteistyökumppaneitamme ovat:

- Lasten vanhemmat
- Kiertävät erityislastentarhanopettajat (KELTO)
- Toiset päiväkodit
- Perhepäivähoito
- Päivähoidon ammatteihin valmistavat oppilaitokset
- Seurakunta
- Neuvola
- Perheneuvola
- Psykologit
- Puheterapeutit
- Hammashoitola
- Sosiaalitoimi
- Koulutoimi
- Kulttuuritoimi

KELTOjen työhön kuuluu henkilöstön ohjaus ja konsultointi. Päiväkodissamme KELTO osallistuu myös lapsiryhmän toimintaan ohjaten ja havainnoiden lapsia.

Seurakunnan työntekijä käy kerran kuussa pitämässä pienen pyhäkouluhetken. Vieraillemme myös seurakunnan vieraana esim. yhteisissä joulukirkkohetkissä ja pääsiäishartauksissa.

YHTEYSTIEDOT

Virkku 044 5882340

Kalevalankatu 38
76100 Pieksämäki

Tinit 044 7995532

Hiekanpääntie 9
76100 Pieksämäki

Tiput 044 7995557

Hiekanpääntie 9
76100 Pieksämäki

Metsolat 044 0882339

Tahintie 36
76100 Pieksämäki

Pihlajaiset 040 0855604

Osoite Tahintie 36
76100 Pieksämäki

Päiväkodin johtaja 044 0882335

Seija Lipsanen
seija.lipsanen@pieksamaki.fi

Varhaiskasvatuksen johtaja 044 5883404

Eija Tarvonen
eija.tarvonen@pieksamaki.fi

Päivähoitotoimisto 044 5882299

Vilhulantie 5 044 0882317
76850 Naarajärvi 044 5883306

Päivähoidon laskutus 044 7995356

Pieksämäen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma ja Kalevalan päiväkodin oma varhaiskasvatussuunnitelma löytyvät Pieksämäen kaupungin www-sivuilta.

Kaupungin vasu

<http://www.pieksamaki.fi/files/Pieks%C3%A4m%C3%A4en%20kaupungin%20varhaiskasvatussuunnitelma%202013.pdf>

Kalevalan päiväkodin vasu

<http://www.pieksamaki.fi/files/Kalevalan%20p%C3%A4iv%C3%A4koti%20Vasu%202013.pdf>

Tämän tiedotteen ovat koonneet Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi-opiskelijat yhteistyössä Kalevalan päiväkodin henkilöstön ja lasten vanhempien kanssa.

LÄHTEET

Pieksämäen kaupungin www-sivut.

Tarvonen, Eija 2008. Vuorohoidon linjaukset. Pieksämäen kaupunki. Viranhaltijapäätös.

Tietoa päivähoitoon tulevan lapsen huoltajille -moniste.

Virkkujen Päivähoidon kansio vanhemmille.

Vuorohoidon muistilista Virkussa 2011.

Kuvat: Mira Martikainen